Маладзечна, Вілейка, Смаргонь, Ашмяны, Валожын, Мядзел, Астравец, Мінск

рэгіянальная газета

17 кастрычніка 2003 года

№ 42 (443)

Выходзіць па пятніцах. Выдаецца з красавіка 1995 года

Навіны рэгіёну

Здарэнне на полі

АШМЯНЫ. На мінулым тыдні трэцякурсніцу мясцовага аграрна-эканамічнага каледжа пераехала машына ГАЗ-53, гружаная бульбай. Здарылася гэта на полі, дзе моладзь дапамагала збіраць ураджай. 21-гадовы вадзіцель, які даваў задні ход машыне, не заўважыў дзяўчыну. Пацярпелая, якая атрымала сур'ёзныя траўмы, знаходзіцца ў бальніцы.

Ірына РАБУШКА.

Выраслі каноплі

АСТРАВЕЦ. Незвычайны ўраджай вырас сёлета на градах пенсіянеркі з Астраўца. Не морква і не бульба, а каноплі. Сабраць ураджай якіх і прапанавалі ёй у мінулыя выхадныя пагранічнікі з астравецкай камендатуры сумесна з супрацоўнікамі міліцыі. Пры ўзважванні каноплі, якія адносяцца да наркатычных рэчываў, пацягнулі на 14,5 кілаграма. Справа будзе перададзеная ў суд.

Мар'ян ВЯНГРОЎСКІ.

Сустрэліся жанкі

ВАЛОЖЫН. Дзелавыя жанчыны горада Мінска, пераважна юрысты і дактары, сустрэліся з жанчынамі Пральніцкага сельсавета. Гарадскія і сельскія жыхаркі знайшлі аб чым пагаварыць, што абмеркаваць. Акрамя таго, госці са сталіцы перадалі гуманітарную дапамогу, якая будзе размеркавана ў маламаёмныя сем'і.

Аддзел інфармацыі "РГ".

Цягнула на грошы

МЯДЗЕЛ. Узбуджана крымінальная справа ў адносінах да адказнай асобы санаторыя "Баравое". Падазраваецца яна ў тым, што са студзеня 2001 года па верасень гэтага прысвоіла 8,4 мільярда рублёў з прэміяльнага фонду.

Аддзел інфармацыі "РГ".

Усе на палеткі

МАЛАДЗЕЧНА. Штодня 400 маладзечанцаў дапамагаюць гаспадаркам раёна ўбіраць садавіну і гародніну. У вёсках працуюць работнікі прадпрыемстваў, навучэнцы, беспрацоўныя. Моцныя гаспадаркі разлічваюцца за работу натурпрадуктамі, астатнія – нічым.

Ірына РАБУШКА.

Выйшлі на лесасеку

ВІЛЕЙКА. Калі вярсталася газета, на базе Вілейскага лясгаса пачаліся спаборніцтвы сярод лепшых лесарубаў Беларусі. Спаборніцтвы заканчваюцца сёння. Пераможцы паедуць у Італію на сусветныя спаборніцтвы. Больш падрабязна – у наступным нумары "РГ".

Аддзел інфармацыі "РГ".

Нясі мяне, мой дэльтаплан

Жыхар вёскі Краснае Анатоль Казакевіч сканструяваў дэльтаплан і змог падняцца на ім у неба.

Фота Сяргея МАЦЮШОВА.

МАЛАДЗЕЧНА. Жыхар вёскі Краснае Анатоль Казакевіч ажыццявіў мару дзяцінства: сканструяваў дэльтаплан і падняўся на ім у неба.

Мы сядзелі ў майстэрні. Я – на бялюткай табурэтцы, Анатоль – на зэдліку прама ля станка. Гаварылі пра рэч неардынарную: дэльтапланы і самалёты, якія сталі неад'емнай часткай жыцця гэтага чалавека.

Яшчэ дзесяцігадовым хлопчыкам ён марыў, падобна птушцы, падняцца ў неба. Шмат хто, у тым ліку і бацькі, прымаў яго размовы пра самалёты і дэльтапланы за дзіцячае захапленне. Маўляў, каму ў такім узросце не хочацца быць лётчыкам альбо касманаўтам. Анатоль і сапраўды выбраў для сябе пасля заканчэння школы прафесію мірную – стаў кінамеханікам. "Круціў" у мясцовым Доме культуры кіно, арганізоўваў дыскатэкі, а па вечарах будаваў у двары свайго дома гараж. "Машыну будзе купляць", — гаварылі суседзі. А ён узяў ды патраціў грошы на іншае: набыў фрэзерны станок. Не новы, вядома, спісаны, які стаяў на адным з прадпрыемстваў без справы два гады. Якія толькі майстры не прыязджалі, каб яго адрамантаваць – безвынікова. А ў руках новага гаспадара ён узяў ды "загаварыў". Анатоль кажа, што ўся справа ў адносінах была: людзі, якія лічаць, што тэхніка мёртвая, глыбока памыляюцца.

"Я шмат думаў пра жыццё,— расказвае Анатоль, — усё хацеў зразумець, што для мяне больш важна. Дом, машына, дача ці занятак, які прыносіць задавальненне. Спыніўся на апошнім і... шчаслівы, бо займаюся тым, што люблю".

На сваім дэльтаплане ён лятае тры гады. За гэты час не раз наведаўся ў Радашкавічы, пабываў на Вілейскім вадасховішчы, на аэрадроме ў Хажове. Падымаецца, звычайна, на выдзеленую для палётаў вышыню — 300 метраў, хаця яго машыне пад сілу ўзняцца і на двух-, трохкіламетровую адлегласць ад зямлі. Лятае дэльтаплан на 76-м бензіне з хуткасцю 70 кіламетраў у гадзіну. А Анатоль тым часам выношвае яшчэ адну мару – хоча сканструяваць самалёт. Матор для яго ўжо купіў, засталося прыдбаць спадручны матэрыял ды пабудаваць ангар, дзе тэхніка будзе захоўвацца. Расказвае, што самалёт больш эканамічны, ды і канструкцыя яго працейшая і зусім не хвалюецца наконт праблемы, як будаваць. Кажа, што такой для яго проста не існуе.

Важна зазначыць, што ніякай спецыяльнай адукацыі Анатоль Казакевіч не мае. Ён – бы той самародак у канструктарскай справе. Ды ці толькі гэтым можа пахваліцца мужчына. У вёсцы расказваюць, што на сваіх станках ён можа выточваць любую дэталь да машыны альбо трактара, сканструяваць антэну для тэлевізара, адрамантаваць магнітафон альбо радыёпрыёмнік. І ўсё бясплатна, як кажуць, па суседску. Хіба што на недахоп часу паскардзіцца, дык гэта не таму, што дапамагчы не хоча. Яго і сапраўды катастрафічна не стае. Будаваць самалёты справа няпростая.

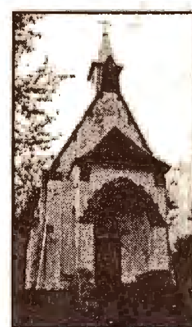
Марына СЛІЖ.

Сцеражыцеся махлярак

Дзве незнаёмыя жанчыны, назваўшыся супрацоўніцамі фірмы, спрабавалі збыць вяскоўцам няякасны тавар. Пра гэта матэрыял Мікалая Ліпскага з Мядзельшчыны.

3-я старонка

Мой родны кут

Кандыдат гістарычных навук Міхаіл Філістовіч расказвае пра родныя мясціны паблізу Вязыні, што ў Вілейскім раёне.

5-я старонка

Не трэба санаторыя

На базе Чысцінскай дашкольнай установы яслі-сад №2 "Лясная казка" адкрыты дзве санаторныя групы.

7-я старонка

■ СВЯТА

Смаргоні было ўсяго 500...

У мінулую суботу радзіма славутых абаранкаў адзначала свой юбілей

СМАРГОНЬ. У мінулую суботу горад адзначыў свой 500-гадовы юбілей, дату, якую так доўга чакалі, мабыць, усе смаргонцы і да якой так актыўна рыхтаваліся. Горад -- асабліва яго цэнтральная частка -- набыў да гэтай падзеі сучаснае аблічча, што стваралася рукамі будаўнікоў не толькі са Смаргоні, але і з іншых раёнаў вобласці на працягу апошніх шасці месяцаў. Святочныя мерапрыемствы пачаліся з самай раніцы. Ужо ў 8 гадзін у храмах горада прайшлі ўрачыстыя богаслужэнні ў гонар заснавання Смаргоні.

Дужаліся хлопцы: хто мацнейшы. У насычанай праграме свята знайшлося месца для розных забаў і спаборніцтваў. Фота «НГС».

Гукі ваеннага аркестра, які ўзначальваў касцюміраванае шэсце па вуліцы Савецкай, абудзілі ўвесь горад. Адзін за адным ішлі артысты народнага ансамбля песні і танца імя Агінскага, выкладчыкі школы мастацтваў імя Агінскага, моладзь, апранутая ў касцюмы розных часоў. Завяршалі шэсце цыганская кібітка і маладыя цыганкі, якія імкнуліся прадказаць лёс тым, хто трапляўся на іх шляху.

Услед за шэсцем гараджане накіраваліся да кінатэатра "Космас", дзе адбылося адкрыццё памятнага знака ў гонар юбілею горада, у ім удзельнічала адміністрацыя горада, ганаровыя госці мерапрыемства і вялікая колькасць гараджан. Адкрылі памятны знак адзін з яго аўтараў, зямляк смаргонцаў, скульптар **Уладзімір Царабун**, а таксама старшыня Смаргонскага райвыканкама **Станіслаў Юргель** і выхаванка аднаго са смаргонскіх дзіцячых садоў **Аня Балыш**. Галоўныя ўрачыстасці прайшлі на канцэртнай пляцоўцы ў цэнтры горада.

Сярод ганаровых гасцей горада былі і вядомыя землякі -- **Віктар Роўда**, прафесар, народны артыст Беларусі, **Леанід Мрочка**, доктар філасофскіх навук, акадэмік, загадчык кафедры журфака Маскоўскага дзяржаўнага універсітэта, **Арсень Ліс**, вядучы навуковы супрацоўнік інстытута этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі Беларусі, доктар філалагічных навук, а таксама мясцовыя паэты **Мар'ян Дукса** і **Алесь Жамойцін**...

Горад ператварыўся ў адну вялікую забаўляльную пляцоўку. Аматары спорту змаглі паўдзельнічаць у спартыўных спаборніцтвах, народных гульнях і забавах, паглядзець паказальныя выступленні кіналагічнага цэнтра і Смаргонскага раённага аб'яднання кінолагаў. Моднікам і модніцам прадэманстравалі мадэлі адзення асенняга сезона магазіна "Рэтра" і калекцыю адзення і прычосак.

Не пакінула раўнадушнымі і тэатралізаванае прадстаўленне "Пяць вякоў ужо гучыць у свеце, дарагая Смаргонь, тваё імя", у якім удзельнічалі дзіцячыя і дарослыя творчыя калектывы горада.

Для аматараў класікі сапраўдным падарункам стаў канцэрт харавога калектыву Чырвонага касцёла з Мінска, Гродзенскай капэлы, харавой групы ансамбля імя Агінскага, струннага ансамбля выкладчыкаў дзіцячай школы мастацтваў.

У горадзе майстроў можна было купіць шмат цікавых рэчаў, а ахвотных атрымалі і ўласны партрэт, намаляваны прама на вуліцы за некалькі хвілін.

Жвавы гандаль, у якім удзельнічалі гандлёвыя прадпрыемствы з розных куткоў Гродзеншчыны, святочна ўпрыгожаныя падворкі, гульні, атракцыёны, выступленні дзіцячых калектываў і калектываў мастацкай самадзейнасці не прымусілі сумаваць жыхароў і гасцей горада на працягу ўсяго дня. Скончылася святкаванне юбілею святлавым шоу на стадыёне.

Галіна АНТОНАВА.

■ РОДНАЯ МОВА

Чалавек застаецца чалавекам

Колькі жывеш – столькі новага пазнаеш. І праўда, кожны дзень жыццё падносіць нам сюрпрызы. А багатая, сакавітая беларуская мова – тым больш.

Што для мяне верасень? Гэта пачатак восені, зноў вучоба і сустрэчы з сябрамі, гэта яшчэ стойкі загар і нязвыклы парасон і куртка. А яшчэ верасень – гэта паездкі на грады, на збор ураджаю, і ў першую чаргу – бульбы.

Сёлета зноў усё паўтарылася. З мурзатым тварам і бруднымі каленямі я вярталася з поля. Пакуль ішла, пазбірала з баразнаў вілы, рыдлёўкі, граблі, матычкі, мяшкі, ды яшчэ ўсякай усячыны.

— Ну, і наўючылі вы мяне! — сказала я ўжо на парозе хаты.

— Хіба ж ты конь, ці яшчэ якая жывёла? – з хітрай усмешкай сказала мне маці.

Я не зразумела. Што, чалавека нельга наўючыць? А як бульбу ў горад павязём, дык і машыну наўючым, і ўсё, што заўгодна.

— А ты дома ў слоўнік зазірні, — з такой жа ўсмешкай зноў сказала маці.

"Добра, вось і пагляджу. І што я там знайду?" –пакрыўджаная на маміну іранічную ўсмешку падумала я. А знайшла я там даволі цікавыя звесткі. Вось што было напісана ў тлумачальным слоўніку беларускай мовы: уючыць – класці ўюкам або нагружаць уюкам, а ўюк – гэта ўпакаваная паклажа, якая перавозіцца на спіне жывёлы, а таксама сумка для такой паклажы.

Маці праўду казала. Хоць усе мы і пайшлі ад малпы, але пакуль будзем людзьмі, нас ніхто не наўючыць.

Асвету нясе Яўгенія МАНЦЭВІЧ.

Ён «вінаваты», што адбылося свята

Арсень Ліс – той чалавек, дзякуючы якому, смаргонцы і адзначылі 500-годдзе горада. Менавіта ён знайшоў у зборніку дакументаў па гісторыі Віленскай епархіі першае пісьмовае ўпамінанне пра Смаргонь, што датуецца кастрычнікам 1503 года.

Мы сустрэліся з Арсенем Сяргеевічам пасля святкавання юбілею, таму размова была пра юбілейныя мерапрыемствы, пра нашу гістарычную Смаргоншчыну. Пісьменнік зазначыў: "Гістарычная Смаргоншчына мае шмат духоўных асяродкаў -- гэта і Крэва, дзе была заключана Крэўская унія, якая, на мой погляд, не асэнсаваная ў поўнай ступені нашымі гісторыкамі і пісьменнікамі; і Залессе -- выдатны культурны цэнтр, з якім звязаны 20 гадоў жыцця **Міхала Клеафаса Агінскага**, чалавека неабыякавага да роднага краю; і Кушляны -- месца, дзе жыў і працаваў **Францішак Багушэвіч**, беларускі адраджэнец, самабытны пісьменнік і паэт".

Добрыя пачуцці ў душы нашага земляка пакінулі і юбілейныя мерапрыемствы, адноўлены горад:

-- На жаль, я не быў знаёмы з тымі мерапрыемствамі, якія праходзілі ў іншых гарадах-юбілярах, таму мне цяжка нешта параўноўваць. Але я дакладна ведаю, што смаргонцы даўно і вельмі старанна рыхтаваліся да свайго юбілею. Турбавалі землякоў, гісторыкаў, каб удакладніць юбілейную дату. Асабіста я маю даўнія кантакты з супрацоўнікамі Смаргонскага краязнаўчага музея.

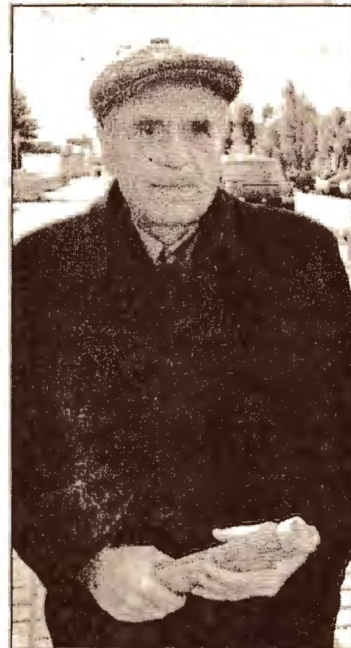
Людзі папрацавалі над пабудовай горада, над яго ўзнаўленнем, упрыгожваннем, таму цяпер цэнтр вельмі хораша выглядае, прасторна. Такая падрыхтоўка да свята прынесла добрыя вынікі.

Я быў запрошаны як госць, як зямляк на святкаванне гэтага высокага юбілею. І мне прыемна ўсведамляць, што наш горад -- горад майго юнацтва -- мае такі паважны ўзрост. Прызнацца, было нечакана, што гэта свята так удасца. На маю думку, добра прадумалі сцэнарый свята -- адкрыццё памятнага знака, асвячэнне каменя мясцовым пробашчам, смаргонскага сцяга праваслаўным святаром, цудоўна выступалі хоры -- каталіцкі і праваслаўны. Прыемна ўразіла тэатралізаванае прадстаўленне на стадыёне, добра прадуманае і зрэжысіраванае, удзельнікі былі выдатна касцюміраваныя -- у добрых этнічных нацыянальных традыцыях. У прадстаўленні ўдзельнічалі розныя групы моладзі -- ад старэйшых да малых, якія "лёталі" са штучнымі крыламі, і нечым светлым веяла на душы, што не парадавацца за землякоў было нельга. Добрыя ўражанні пакінулі этнаграфічныя кірмашы, гістарычныя сюжэты. Цудоўна быў прадстаўлены кірмаш з вядомымі смаргонскімі абаранкамі. Дарэчы, мой стрыечны брат **Генадзь Сідаровіч**, калі вяртаўся з войска з Германіі пасля вайны, у Варшаве ля цягніка бачыў, як прадавалі смаргонскія абаранкі.

Наогул, ад гэтага тэатралізаванага прадстаўлення я адчуў прыток добрай энергіі. Я сядзеў побач з Мар'янам Дуксам і прызнаўся яму: "Падобнае відовішча чалавеку пажылому прыдае энергіі і, можа, прыбаўляе лішні год жыцця".

Дастойна смаргонцы адзначылі юбілей, таму жадаю ім поспехаў, шмат сіл для далейшага ўмацавання нашага роднага беларускага дома.

Галіна АНТОНАВА.

Пісьменнік Арсень Ліс упершыню знайшоў дакументальнае пацвярджэнне 500-гадовага ўзросту Смаргоні ў дакументах Віленскай епархіі. Фота «НГС».

■ УДАКЛАДНЕННЕ

Падарункаў было больш

Публікацыя "Сны Уладзіміра Арлова", змешчаная ў №41 ад 10 кастрычніка 2003 года, аказалася няпоўнай. Падчас сустрэчы з выхаванцамі санаторнай школы-інтэрната пісьменнік Уладзімір Арлоў вучням 1–4 класаў падарыў сваю кнігу "Адкуль наш род", а вучням 5–11 класаў – "Дзесяць вякоў беларускай гісторыі". Усяго 216 кніг з асабістым подпісам, а таксама 17 кг шакаладных цукерак.

Аддзел інфармацыі "РГ".

Аб'яўляецца конкурс на замяшчэнне вакантнай пасады карэспандэнта «Рэгіянальнай газеты»

Патрабаванні: уменне бачыць факт, камунікабельнасць, валоданне камп'ютэрам, жаданне пісаць, ездзіць у камандзіроўкі, знаёміцца з новымі людзьмі.

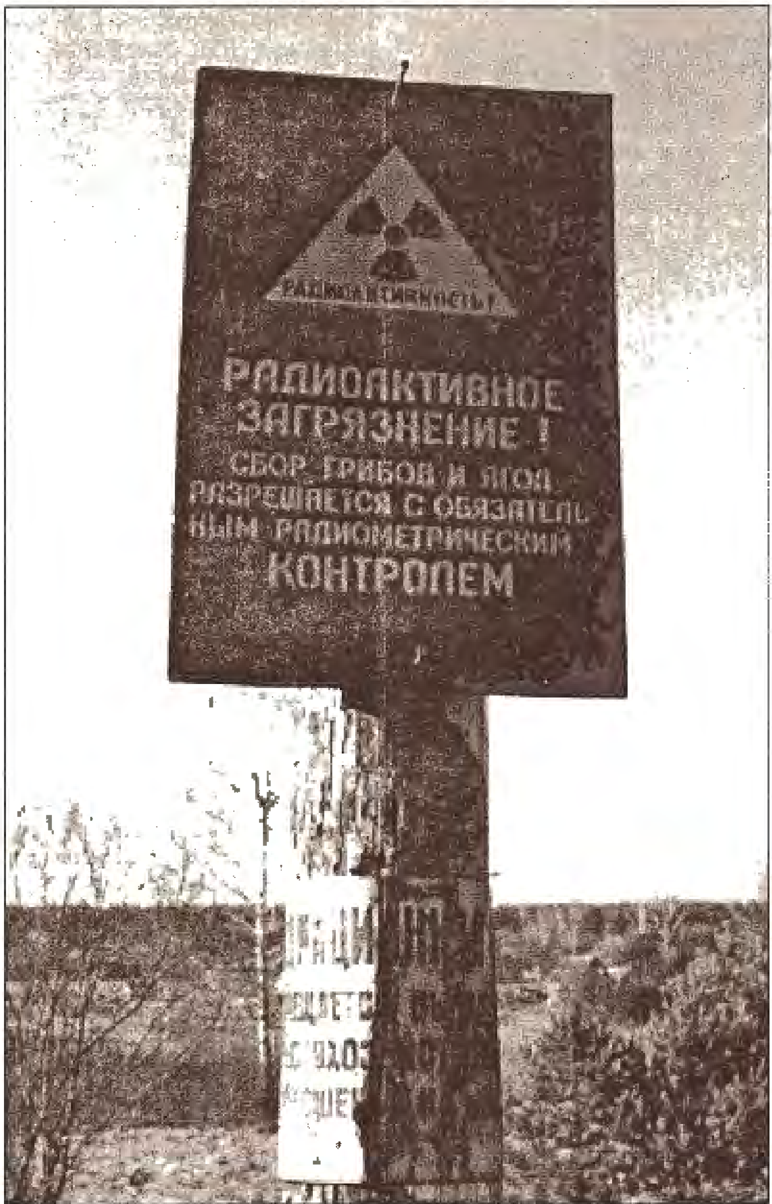
Рэзюмэ дасылайце на паштовы адрас рэдакцыі, па факсе або на эл. адрас bajfmol@user.unibel.by. Заяўкі прымаюцца да 21 лістапада. Субяседаванні, пры іх мэтазгоднасці, будуць праводзіцца да 30 лістапада.

■ ПЕРАСЦЯРОГА

На чатыры дзевяткі

У дактароў-гігіеністаў проста не хапіла шкалы прыбора, каб дакладна ўстанавіць ступень радыеактыўнай забруджанасці грыбоў з наваколля Даманава

Сёлетні год быў асабліва багатым на грыбы. Толькі не заўсёды людзі перасцерагаюцца радыяцыі, якая сустракаецца ў лясах нашага рэгіёну. У Маладзечанскім цэнтры гігіены і эпідэміялогіі праводзіліся даследаванні грыбоў і ягад, сабраных не толькі на тэрыторыі Маладзечанскага раёна. Рэдакцыя «РГ» знаёміць чытачоў з вынікамі даследаванняў, дзе выяўленыя перавышэнні дапушчальных узроўняў радыяцыі. У некаторых выпадках - у дзесяткі разоў. Звярніце ўвагу, тройчы ў даследаваннях грыбоў з Даманава і Журых проста не хапіла разраднасці прыбора (паказанні 9999 БК/кг) - настолькі высокая радыяцыя ў «дарах» нашых лясоў.

Папераджальныя надпісы пры ўваходзе ў нашыя лясы не часта палохаюць гараджан і вяскоўцаў, якія прыйшлі сюды на «ціхае паляванне». Радыяцыю на вобмацак не пачуеш... Аднак наступствы такой абыякавасці могуць быць самымі цяжкімі.

Фота ByMedia.net

Вынікі даследаванняў грыбоў і ягад, дзе выяўленыя перавышэнні дапушчальных узроўняў радыяцыі*

Дата	Назва прадукта	Населены пункт	(БК/кг)
14.07.	Чарніцы	Вілейскі р-н, в.Мардасы	230
17.07.	Грыбы вар., розн.	Вілейскі р-н, в.Талуць	389
17.07.	Грыбы свежыя	Маладзечанскі р-н, в.Сасновы Бор	1900
21.07.	Грыбы свежыя	Маладзечанскі р-н, в.Хоўхлава	552
21.07.	Грыбы свежыя	Маладзечанскі р-н, в.Хоўхлава	837
23.07.	Грыбы св., куркі	Вілейскі р-н, в.Даманава	3841
28.07.	Грыбы св., куркі	Вілейскі р-н, в.Плёсы	550
28.07	Грыбы св., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Турэц-Баяры	665
29.08	Грыбы вар. польск.	Маладзечанскі р-н, інфекц.б-ца	390
2.09.	Грыбы вар., куркі	Вілейскі р-н, в.Талуць	766
2.09.	Грыбы вар., розныя	Мядзельскі р-н, в.Журыхі	515
3.09	Грыбы вар., розныя	Мядзельскі р-н, в.Вузла	720
5.09.	Грыбы сушаныя	Мядзельскі р-н, в.Журыхі	9999
8.09.	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Чарчонава	802
8.09.	Грыбы св., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Вяжуці	8974
8.09.	Грыбы вар., куркі	Мядзельскі р-н, в.Вузла	597
9.09.	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Чарчонава	385
9.09.	Грыбы вар., розныя	Вілейскі р-н, в.Добравічы	429
9.09.	Грыбы вар., куркі	Вілейскі р-н, в.Вязынь	1140
9.09.	Грыбы вар., масл.	Вілейскі р-н, в.Вязынь	690
9.09.	Грыбы вар., куркі	Вілейскі р-н, в.Даманава	410
10.09.	Грыбы свежыя	Вілейскі р-н, в.Цна	600
10.09.	Грыбы вар., куркі	Вілейскі р-н, в.Даманава	663
10.09.	Грыбы вар., куркі	Вілейскі р-н, В.Шылавічы	761
11.09.	Грыбы св., куркі	Вілейскі р-н, в.Даманава	3688
12.09.	Грыбы св., куркі	Вілейскі р-н, в.Даманава	1416
12.09.	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Чарчонава	421
12.09.	Грыбы вар., куркі	Валожынскі р-н	513
15.09.	Грыбы свежыя	Вілейскі р-н в.Вязынь	537
15.09.	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Чарчонава	392
15.09.	Грыбы свежыя	Вілейскі р-н, в.Слабада	1476
15.09.	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Васькаўцы	906
17.09.	Грыбы сушаныя	Вілейскі р-н, в.Даманава	9999
18.09.	Грыбы вар., куркі	Вілейскі р-н, в.Талуць	1609
19.09.	Грыбы сушаныя	Вілейскі р-н, в.Даманава	9999
22.09.	Грыбы св., куркі	Вілейскі р-н, в.Любань	707
22.09.	Грыбы св., куркі	Вілейскі р-н, в.Вязынь	518
22.09.	Грыбы вар., розныя	Мядзельскі р-н, в.Вузла	655
22.09.	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Чарчонава	660
22.09.	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Турэц-Баяры	590
22.09	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Турэц-Баяры	390
22.09.	Грыбы вар., куркі	Вілейскі р-н, в.Шылавічы	960
23.09.	Грыбы вар., розныя	Мядзельскі р-н, в.Вузла	430
23.09.	Грыбы вар., куркі	Маладзечанскі р-н, в.Чарчонава	460
24.09	Грыбы сушаныя	Вілейскі р-н, в.Вязынь	4650

*Дапушчальныя ўзроўні ўтрымання цэзію-137: у свежых грыбах – 370 БК/кг, сушаных – 2500 БК/кг, у лясных ягадах – 185 БК/кг.

Даследаванні праводзіліся пастом радыяцыйнага кантролю Маладзечанскага раённага цэнтра гігіены і эпідэміялогіі. Звесткі прадстаўленыя Віктарам Белікам, доктарам-гігіеністам па радыяцыйнай гігіене.

■ СЛУЖБА "01"

Агонь лягчэй папярэдзіць

МАЛАДЗЕЧНА. Пажар лягчэй папярэдзіць, чым патушыць. Аднак кожны год у рэгіёне адбываецца значная колькасць пажараў у жывёлагадоўчых памяшканнях.

Каб засцерагчы памяшканні і жывёлу ад пажараў, трэба:

- прымяняць будаўнічыя канструкцыі і інжынернае абсталяванне неабходнай вогнеўстойлівасці і гаручасці;
- дзяліць жывёлагадоўчыя будынкі на секцыі і адсекі ў залежнасці ад плошчы, прызначэння, колькасці і віду жывёлы;
- каб у будынках былі эвакуацыйныя выхады і прымяняліся тэхнічныя устройствы, якія забяспечваюць хуткую эвакуацыю жывёлы;
- распрацаваць меры пажарнай бяспекі пры ўстройстве і эксплуатацыі цеплагенерыруючых установак і іншага тэхналагічнага абсталявання жывёлагадоўчых фермаў;
- абавязковая супрацьдымавая ахова будынка;
- мець установкі і сродкі пажаратушэння.

Усе работнікі жывёлагадоўлі павінны памятаць, што прымяненне адкрытага агню на фермах, а таксама курэнне ў памяшканнях для ўтрымання скаціны катэгарычна забараняюцца.

Спальваць смецце, разводзіць кастры дазволена толькі ў бязветранае надвор'е на адлегласці не менш за 100 м ад жывёлагадоўчых і іншых пабудоў. Попел пасля трэба добра заліваць вадой ці засыпаць зямлёй.

Захоўваць кармы на фермах павінны на спецыяльна адведзеных плошчах з захоўваннем супрацьпажарных адрываў ад будынкаў. На гарышчах складзіраваць грубыя кармы дапускаецца толькі пры наяўнасці незгараемага перакрыцця. Захоўваць сена, салому, іншы фураж у жывёлагадоўчых памяшканнях дазваляецца ў спецыяльным адсеку і ў колькасці, якая не перавышае дзённай нормы выдачы.

Каб пазбегнуць пажараў ад кароткіх замыканняў, трэба сачыць за станам ізаляцыі электрасеткі, рухавікоў і агрэгатаў, надзейна іх ахоўваць ад вільгаці і пашкоджанняў.

Забараняецца прымяняць ў засцерагальніках нестандартныя ўстаўкі. Нельга эксплуатаваць у стойлавых памяшканнях электралямпачкі без ахоўнай арматуры. У нерабочы час сілавое і асвятляльнае абсталяванне, за выключэннем дзяжурнага асвятлення, павінна быць абясточана. У жывёлагадоўчых памяшканнях катэгарычна забараняецца ўстанаўліваць электраводанагравальнікі і іншыя награвальныя прыборы.

Віктар ШАБЛЫКА,
інспектар дзяржаўнага пажарнага нагляду.

■ ПРАДПРЫМАЛЬНІЦТВА

Заплаці... і спі спакойна

АСТРАВЕЦ. Больш за 20 прадпрымальнікаў, якія арандуюць плошчы ў Астравецкім унітарным камбінаце бытавога абслугоўвання (УКБА), атрымалі зварот гэтай арганізацыі аб добраахвотным ахвяраванні грошай.

Накіраваць такія лісты УКБА прымусіла рашэнне мясцовага райвыканкама "Аб зацвярджэнні раённай праграмы па добраўпарадкаванні гарадскога пасёлка Астравец і населеных пунктаў раёна", а таксама рашэнне агульнага сходу гэтай арганізацыі. На апошнім, прынамсі, было зацверджана, што кожны з прадпрымальнікаў павінен будзе пералічыць грошы на добраўпарадкаванне тэрыторыі каля Дома быту. Падобнае ўжо праводзілася: рамантавалі туалеты і дах ў Доме быту.

Мар'ян ВЯНГРОЎСКІ.

Курсы валют НБ РБ

	9.10 руб.	16.10 руб.
Долар ЗША	2115,00	2119,00
Еўра	2499,61	2482,73
Злоты	548,24	546,98
Літ	723,82	719,16
Расійскі рубель	69,62	70,34

«Вулічныя» курсы ў Маладзечне

Долар	2100/2130	2107/2126

Маладзечна

Цэны на рынку

Прадукты	Цана (руб.) 1.10	8.10
Кілбаса с/вэндж., 1 кг	11300	12630
Сасіскі, 1 кг	4490	4130
Селядзец, 1 кг	2750	2750
Рыс, 0,9 кг	800	800
Грэчка, 0,9 кг	1300	1300
Цукар, 1 кг	1310	1310
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1250	1190
Алей, 1 л	2000	2000
Маянэз, 200 г	500	490
Кава «Пеле», 100 г	2200	2200
Шпроты, бляшанка 160 г	750	900
Соус там.«Мінскі», 0,5 л	800	850
Цыбуля рэпчатая, 1 кг	850	700
Капуста, 1 кг	300	200
Морква, 1 кг	350	500
Лімоны, 1 кг	2250	2300
Апельсіны, 1 кг	1950	1950
Памідоры, 1 кг	750	1190
Кавуны, 1 кг	400	390
Яблыкі, 1 кг	950	1100

Сялянскія прадукты

Малако, 1,5 л	700	600
Смятана, 1 л	2300	2200
Масла, 1 кг	5000	5000
Тварог, 1 кг	1700	1800
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1700	1700
Бульба, 1 вядро	2000	2000
Яблыкі, 1 кг	1000	1000
Журавіны, 5-літр. вядро	11000	11000

Адгукніцеся

12 кастрычніка каля 20 гадзін у г. Маладзечне па Вялікім Гасціцы, насупраць завода "Электрамодуль", адбылося дарожна-транспартнае здарэнне. Неўстаноўлены аўтамабіль наехаў на жанчыну. Сведкаў і вадзіцеля, што даставіў пацярпелую ў бальніцу, просім патэлефанаваць у ДАІ па нумарах 5-44-44, 6-16-16.

■ СМАРГОНСКІЯ НАТАТКІ

Мастацтва для роздуму

Заканчэнне. Пачатак у №38.

Гэта публікацыя завяршае расказ пра скульптара Уладзіміра Церабуна.

На адкрыцці рэспубліканскай выстаўкі, прысвечанай 120-годдзю Я.Купалы і Я.Коласа, іграў вядомы ансамбль цымбалістаў Мінскага музычнага вучылішча імя Глінкі. Дзяўчаты, сярод якіх толькі адзін юнак, апранутыя ў нацыянальныя касцюмы, калоцяцца ад холаду. Выканаўшы "Мой родны кут", яны кладуць палачкі і хутчэй пачынаюць хукаць на рукі. Вось гэта ўмовы, не пазайздросціш.

Прывітаўся з кіраўніком ансамбля **Ганнай Станіславаўнай Полесавай** і жартам запытаў:

— Ганначка. А ці будуць цымбалістам хоць якія-небудзь цукеркі?

— Не. Ды і навошта. Нам дастаткова, што мы сустрэліся з творамі мастацтва.

Добра ведаю гэту абаяльную жанчыну. Ганна Станіславаўна купляе ў мастакоў недарагія творы, бо зарплата педагога не дазваляе набыць нешта значнае, але ўжо сабрала невялічкую калекцыю. Яна добра ведае, як жывуць мастакі, таму хоць нечым хоча іх падтрымаць са свайго сціплага заробку. Атрымліваецца, каб неяк выжыць, трэба аднаму таленту падтрымліваць другі.

Міжволі ўспомніў свята ў Вязыныцы і такую ж выстаўку да 100-гадовага юбілею. Гэта было сапраўднае народнае свята і магутны вернісаж з палотнамі самых знакамітых мастакоў і моладзі. Усё творы былі напісаныя спецыяльна да гэтай падзеі. Гэта было толькі 20 гадоў таму.

Гартаючы свае рабочыя сшыткі і альбомы, люблю разглядаць фатаграфіі твораў брата. Ён высылаў мне аднаму з першых, бо заўсёды хацеў пачуць маю думку ці меркаванне. На адной з іх – наш смаргонскі зямляк, самадзейны кампазітар і паэт **Аляксандр Канстанцінавіч Шыдлоўскі**. Вельмі не люблю гэтае слова "самадзейны". Для мяне ён быў, ёсць і будзе маэстра.

Калі б ён напісаў словы і музыку толькі адной песні "Колькі ў небе зор", памяць аб ім была б вечнай. Якія прыгожыя словы, якая глыбіня пачуццяў, ды і музыка выдатная пры ўсёй сваёй прастаце. Песня даўно стала народнай, і ў свой час яе спявалі ў любой хаце. Гэтыя шчырыя словы хвалююць мяне і сёння зусім не таму, што быў знаёмы з яе аўтарам. Тут ёсць, на мой погляд, сапраўдная паэзія.

У працы і жыцці добра
нам з табой
Марыць і любіць з песняй
маладой.
Дзе так добра жыць,
дзе такі простор,
Шчасця больш у нас,
як на небе зор.

Валодзя зрабіў вельмі ўдалы партрэт Аляксандра Канстанцінавіча, які стаў яшчэ больш дарагім, калі чалавека-творцы не стала.

А вось яшчэ адна фатаграфія. На ёй барэльеф харавіка-дырыжора, кампазітара, былога выкладчыка Маладзечанскага музычнага вучылішча імя Агінскага **Эдуарда Нікадзімавіча Ледаховіча**. Папрасіў Валодзю дапамагчы барэльефам пры стварэнні помніка. Нягледзячы на сваю занятасць, ён не адмовіў і праз некаторы час прыйшла бандэроль з Гродна з выявай дарагога нам чалавека, адлітага ў метале. Нам не было чым заплаціць, а ён нічога і не ўзяў бы. Такі ўжо характар у чалавека.

Яшчэ студэнтам Валодзя зрабіў надмагільны помнік "Муза" свайму лепшаму сябру, таленавітаму харавіку-дырыжору **Юрыю Францавічу Шутовічу**, які трагічна загінуў у Мінску ў самым росквіце свайго таленту. Юрый Шутовіч родам з нашых Шутавіч, сын вядомых на Смаргоншчыне Шутовічаў. Ён закончыў наша музычнае вучылішча і Беларускую дзяржаўную кансерваторыю ў класе нашага земляка, прафесара **Віктара Уладзіміравіча Роўды**. Юрась Шутовіч быў вельмі перспектыўны дырыжор, аб ім гаварыла ўся Беларусь.

А які надмагільны помнік ён зрабіў свайму калегу гродзенскаму мастаку-жывапісцу **Івану Васільевічу Пушкову**. Жонцы каштавалі толькі мармур і сёе-тое з будаўнічых матэрыялаў. Усё астатняе — Валодзін талент і сціпласць.

Дык ці ж мог ён стаць багатым за сваю нялёгкую працу. Відаць, яму даражэй за ўсё – людская павага і ўдзячнасць.

«Мядзведжая акадэмія», эскіз (пластылін) работы Уладзіміра Церабуна.

Творы мастацтва павінны быць усюды: у хаце, на вуліцы і месцы вечнага спакою. Тое, што сёння твор мастацтва на магіле не паставіш, бо ўсё зламаюць, гэта тэма для другой размовы. Пажынаем плады нашага выхавання.

У любой вясковай хаце заўсёды можна ўбачыць прыгожы керамічны збаночак, ручнік, абрус, посцілку, палавічок ці вышыванку. Ёсць у некаторых фамільныя каштоўнасці – карціны ці папяровыя рэпрадукцыі вядомых твораў, вырабы з фарфору ці шкла. Значыць, народ цягнуўся і цягнецца да мастацтва, прыгожага.

Чаму людзі ў апошні час так пацягнуліся ў храмы? Уся гэтая валтузня крок уперад, два назад проста надакучыла. Хочацца чысціні ў душах, спакою і ўпэўненасці ў заўтрашнім дні. А яе, на вялікі жаль, няма.

У храме на чалавека ўздзейнічае ўсё: архітэктура, жывапіс, скульптура, арган ці хор. Сама служба – гэта свайго роду сцэнічная дзея з прамовамі высокага духоўнага зместу. Шкада, што доўгі час мы ўсё гэта выкарчоўвалі і толькі сёння зразумелі. Нас усё жыццё заклікалі толькі да самааддана працы на карысць грамадства. Дык чаму тады стала столькі бедных, хоць шмат і вельмі багатых. Значыць, тут нешта не тое. Беднымі аказаліся якраз тыя, хто больш працаваў і працуе сёння, асабліва на зямлі.

Вельмі люблю гэтыя моцныя радкі паэта **Уладзіміра Някляева**. Вось дзе вобраз нашага беларускага селяніна.

Ён працаваў, карміў сям'ю,
Ад працы глух і слеп.
І верыў: бог стварыў зямлю,
Каб бульбу даць і хлеб.

Зусім не бачу нічога дрэннага, што наш знакаміты смаргонскі зямляк сёння жыве і піша свае вершы ў Фінляндыі. Кожны творца мае права жыць так, як лічыць патрэбным на свой погляд. Справа ў тым, што за мяжой нас ніхто не чакае, а лепш Радзімы-маці нічога не бывае.

Без падтрымкі дзяржавы мастацтва не выжыве. Што сёння цяжка ўсім, мы разумеем. Усе гэтыя прыбаўкі бюджэтнікам і пенсіянерам не паспяваюць за ростам цэн.

Такая высокая аплата за майстэрню з вадой і ацяпленнем, акрамя гэтага электрычнасць і тэлефон, мастаку ўжо не пад сілу.

Майстэрня – гэта такое асяроддзе, дзе мастак думае, працуе, слухае музыку і піша вершы.

Вось мой брат і задумаўся. Заплаціць за вучобу дачкі на апошнім курсе (аплата ў гэтым годзе вырасла ўдвая) і купіць кавалак хлеба сабе і ёй ён ужо не ў стане.

Няўжо можа быць такое, што Уладзімір Васільевіч Церабун – выпускнік Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (дыплом з адзнакай), лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі, скульптар, член Саюза мастакоў Беларусі, ганаровы грамадзянін Смаргоні застанецца без творчай майстэрні і сродкаў на існаванне.

Яму два з паловай гады да пенсіі, калі што не зменіцца. Не ад добрага жыцця мы марым яе хутчэй атрымаць. Якая б там ні была, але ў нас даюць.

Ёсць у Валодзі думка купіць паблізу электрычкі закінутую дачу з гародам і зрабіць яе пад майстэрню. Калі будзе нейкае цяпло, то можна будзе жыць і працаваць зімой.

А пакуль што ён, стоячы на рыштаваннях 8-метровай вышыні, сваімі таленавітымі рукамі старанна рэстаўрыруе помнік У.І.Леніну, які сказаў дарагія ўсім нам словы "Мастацтва належыць народу".

Юрый ЦЕРАБУН,
член Асацыяцыі беларускіх цымбалістаў.

■ ЗНАЁМЦЕСЯ – КІЯСКЁР

Тут даведваешся пра цікавае

МАЛАДЗЕЧНА. У шапіку па вуліцы Валынца непадалёк ад атэлье "Бярозка" працуе кіяскёрам Алена Сергіевіч. Гэтую прафесію пачала асвойваць толькі паўтара месяца таму. Да гэтага 26 год працавала на фабрыцы "Юнона".

Спачатку была швачкай. У 23 гады засталася адна, гадавала 2-х дзяцей, на работу хадзіла то ў першую, то ў другую змену, вучылася завочна. Як і гераіня фільма "Москва слезам не верит", перадолела ўсе цяжкасці і стала майстрам. А пасля захварэла. Дактары зрабілі аперацыю , прапісалі лекі, забаранілі на перыяд аднаўлення падымаць прадметы, цяжэйшыя за 2 кг, і параілі менш хвалявацца.

З "Юнонай" Алене Сергіевіч давялося развітацца. Яна перайшла ў цэнтр народных рамёстваў. Але там штодзень трэба было падымацца на шосты паверх. Пасля аперацыі рабіць гэта стала амаль немагчыма. На біржы працы паводле парадаў камісіі дактароў Алене Мікалаеўне прапанавалі стаць кіяскёрам.

Работа спачатку здалася жанчыне лёгкай. Цяпер яна ў гэтым не ўпэўнена, гаворыць: "Не ведаю, ці доўга вытрымаю такі графік работы". Шапік стары, таму кожны вечар трэба ўвесь тавар прымаць з вітрыны, а кожную раніцу расстаўляць. "Затое тут можна даведацца многа цікавага, – лічыць Алена Сергіевіч. – Я нават не ведала, што існуе столькі розных газет".

Святлана ЦІШКО.

Алена Сергіевіч працуе кіяскёрам толькі 1,5 месяца. Тут і адбылося яе першае знаёмства з многімі газетамі.

Фота Святланы Цішко.

■ МЕРКАВАННЕ

Маладзечна – у Гродзенскай вобласці?

Паважаная рэдакцыя! Хацелася б даведацца, у якой вобласці мы жывём? 1 кастрычніка ўключаю вечарам тэлевізар, а там замест 3-й серыі "Каменскай" на тэлеканале "Расія" нейкія феадальныя інтэр'еры і зверху экрана – лагатып "ГТ"...

Вось так на нашы экраны прыйшло гродзенскае тэлебачанне – без абвяшчэння, без прабачэння, без праграмы тэлеперадач на нас абрынуліся невядомыя і незразумелыя праграмы з мясцовымі, гродзенскімі праблемамі. У іншых раёнах горада замест "Расіі" ўключылі тэлеканал "Планета", які невядома адкуль узяўся.

Я не супраць адключэння "Расіі", калі такім чынам мы ўмацуем свой суверэнітэт, але хацелася б даведацца пра такія кардынальныя змяненні загадзя, каб аб гэтым было надрукавана разам з новай праграмай тэлеперадач, якой не знайсці днём з агнём, а лепш бы, канешне, глядзець праграмы роднага мінскага тэлебачання (СТВ, 8-ы канал). Бо на самой справе пераводзіць Маладзечна ў Гродзенскую вобласць ніхто не збіраецца. А можа я чагосьці не разумею?..

Дык няхай тыя, ад каго гэта залежыць, праз сродкі масавай інфармацыі растлумачаць: навошта нам уключылі тэлебачанне іншай вобласці? Я ўжо не кажу пра матэрыяльны і маральны ўрон ад гэтай акцыі.

І ў заключэнне. Ніякім чынам не хацеў пакрыўдзіць гэтым пісьмом жыхароў Гродзенскай вобласці і Гродзенскае ТБ.

Валерый ВАСІЛЕВІЧ, Маладзечна.

■ ГІСТАРЫЧНЫ АТЛАС РЭГІЁНУ

Мой родны кут - Вязыншчына

Гэта Вязыншчына, што ў Вілейскім раёне. З тых краёў, як я потым даведаўся, усе мае аднафамільцы ў Маладзечне і Мінску (толькі ў сталічным камп'ютэрным тэлефонным даведніку Філістовічаў, разам са мной, значыцца 36, і ніхто з іх, акрамя сына, не даводзіцца раднёй).

У Вязыні мяне хрысцілі ў страшэнныя маразы 1940 года, там у 1944 годзе пахавана мая бабуля, а яшчэ раней ледзь без пары не скончылася і маё кароткае жыццё, каб не выратаваў ад цяжкага запалення лёгкіх нямецкі ваенны доктар. Відаць, зжаліўся ён над горам адзінокай маладой жанчыны (бацька быў на фронце), у якой было яшчэ адно дзіця – мой старэйшы брат. Праўда, за такую ласку маці прыйшлося прэзентаваць лекару добра ўкормленага апошняга парсючка. Ды не ведаў яшчэ доктар, што дапамагае будучай сувязной партызанскага атрада. У Вязынь, якая здавалася нам вялікім мястэчкам, хадзіў я з аднагодкамі 7 кіламетраў раз у год у царкву на ўсяночную пад Вялікдзень, хаця ніякіх асаблівых уражанняў у памяці не засталося, акрамя адчування беспрытульнасці сярод шматлюддзя і жадання спаць. Потым драўляную царкву пераабсталявалі у Дом культуры, а паважаны ў насельніцтва "бацюшка Смірноў" з'ехаў у ЗША.

Мае Рэдзькавічы, дзе нарадзіўся, былі значна меншыя, але 60 хат і брукаваная вуліца ў кіламетр даўжынёй – таксама нешта значылі.

Гістарычныя крыніцы не сведчаць аб якісьці значных падзеях, звязаных з Вязынню. Вядома, што за "польскім часам" там быў маёнтак нейкага пана з бровaрам, які дастаўся потым саўгасу "Вязынь". Быў вадзяны млын, які абслугоўваў усіх навакольных сейбітаў.

Мае Рэдзькавічы, дзе нарадзіўся, былі значна меншыя, але 60 хат і брукаваная вуліца ў кіламетр даўжынёй – таксама нешта значылі.

У 2-х кіламетрах ад вёскі працякала тады паўнаводная і вельмі чыстая Вілія, да якой у летнюю спёку праз суседнія Матчыцы (адтуль родам мая маці, і я нямала часу ў дзяцінстве і пазней праводзіў там у родзічаў) мы босыя хадзілі купацца і палавіць вудай келбаў. Такіх паласатых рыбак велічынёй з хамсу даўно ўжо не бачыў у Віліі – усё больш траплялюцца нейкія калючкі. У вёсцы Касуцкае (затоплена цяпер вадасховішчам) рака крута падмывала высокі берагі, паточаны гнёздамі ластавак, і штогод вясной зносіла што-небудзь з сядзібы Вішнеўскіх, пакуль не засталася пад пагрозай сама хата і гаспадары не перасяліліся далей ад ракі. Тут у глыбокай завадзі вязалі ў плыты бярвенні, якія сплаўлялі далей да Цільні. Назаўсёды засталося ў памяці гора мясцовай настаўніцы арыфметыкі Д.І.Прудніковай, муж якой утапіўся у Віліі. Цяпер вада значна прыблізілася, дайшла амаль да матчыцкіх могілкаў, дзе пахаваны мае многія родзічы. Фарватэр ракі застаўся дзесьці пасярэдзіне вадасховішча, а на беразе нейкія камерсанты каторы год спрабуюць стварыць зону адпачынку, толькі не радуе вока зялёная і з нейкай непрыемнай пенай вада.

Па словах старажылаў, Рэдзькавічам і навакольным вёскам "пашанцавала" ў вайну з немцамі: не спалілі хаты, падкормлівалі наваt дзяцей (сам хадзіў з братам да іх палявой кухні з самаробным кацялком) тым, што заставалася на дне ў армейскіх катлах пасля таго, як наеліся салдаты. Тым не менш, пасляваенныя гады былі бедныя. У хлеб клалі мякіну, дзеці па лугах збіралі траву "вобаратнік" з шырокімі лісцямі, сушылі, малолі ў муку і пяклі з яе праснакі. Як толькі сходзіў вясной з былых бульбяных палеткаў снег, дзеці навыперадкі шукалі "гнілушкі" – перамерзлыя ў зямлі клубні, з якіх пяклі бліны і аладкі. Таму і працаваць калектывізацыі ў 1949 годзе было няма каму, як і раскулачваць з высылкай на Салаўкі. Дасціпная дзятва, вядома ж, прысутнічала пры ўсіх гэтых падзеях. Памятаю, як абмяркоўвалася назва калгаса. Асабіста мне чамусьці хацелася, каб далі імя Пушкіна (была такая прапанова), але перамагла пашана да "бацькі ўсіх народаў", таму калгас назвалі імя 70-годдзя Сталіна. Мая маці не ўступіла ў калгас, бо жыла чаканнем, што вось-вось дзецьмі хутка забяра да сябе бацька, які пасля вяртання з вайны прапаўладкаваўся ў Маладзечне. У адказ на гэта мясцовыя ўлады абрэзалі па ганак наш прысядзібны ўчастак, канфіскавалі добрыя сельскагаспадарчыя пабудовы і інвентар. Змяніліся адносіны маіх аднагодкаў і да мяне, як сына "адзіналічніцы". Яны цешыліся з'яўленню калгаснага радыёвузла, гулялі на калгасным мехдвары, куды доступ мне быў забаронены. Так упершыню давялося зведаць незайздроснае пачуццё "чужынца" сярод сваіх, якое, на шчасце, хутка выветрылася пасля пераезду ў Маладзечна. Дакладней, гэта быў не пераезд, а пераход пехатой разам з маці, ды яшчэ паганяючы карову (наганькі праз Располле і Самалі да Маладзечна больш за 20 км). Аўтобус з Маладзечна да Рэдзькавічаў пайшоў толькі ў 1960-я гады, падчас майго новага вяртання на Вязыншчыну.

Здарылася гэта 40 гадоў таму назад, калі пасля заканчэння ў 1963 годзе Белдзяржуніверсітэта я прыбыў па накіраванні ў Вілейскае райана і адразу быў назначаны дырэктарам Селішчанскай васьмігадовай школы на тэрыторыі Вязынскага сельсавета. Гэтай школе я сумленна аддаў 5 гадоў жыцця.

На вёсцы наогул, тым больш настаўніку, прынята здароўкацца з кожным.

Чутка, што "таццянін Міша" (у вёсцы была мода клікаць дзяцей па маці ці бацьку: "паўлюкова Нінка", "стэпчын Лёня" і г.д.) стаў дырэктарам, хутка разнеслася па навакольных вёсках. Да мяне падыходзілі незнаёмыя людзі, распытвалі пра жыццё і здароўе бацькоў, а я па гарадской звычцы нават не вітаўся з людзьмі, якіх раней не сустракаў. Потым даведаўся, што на вёсцы наогул, тым больш настаўніку, прынята здароўкацца з кожным.

З-за беднаты мала хто з рэдзькаўскіх "выбіваўся ў людзі". Хлопцы вербаваліся на Магнітку, у Петразаводск, Архангельск на лесараспрацоўкі, на цаліну; дзяўчаты наймаліся батрачкамі ў Латвію. (У Вентспілсе і цяпер ёсць даволі маіх землякоў). Прыемным выключэннем стаў Іван Станкевіч. З бяднейшай сям'і — бацька не вярнуўся з вайны, — ён пасля Рэдзькавіцкай сямігодкі тры гады штодзень па 7 км туды і назад адхадзіў у Вязынь, каб закончыць сярэднюю школу. З атэстатам сталасці, амаль як Ламаносаў, пешшу ў гумовых галёшах дайшоў у Мінск, паступіў на хімічны факультэт Белдзяржуніверсітэта, стаў кандыдатам хімічных навук і выкладчыкам у нашай галоўнай навучальнай установе. Вышэйшую адукацыю атрымалі браты Іван і Уладзімір Нічыпаровічы, першы з якіх быў загадчыкам гарана ў Маладзечне, а другі – намеснікам дырэктара СШ №8. Атрымала яе мая стрыечная сястра Ніна Філістовіч (па мужу Мікульчык), якая доўгі час загадвала дзіцячай музычнай школай пры Маладзечанскім музычнымі лішчы. Скончыў Белдзяржуніверсітэт і Мінскую вышэйшую партыйную школу мой брат Іван — потым вядомы кіруючы работнік ў Ашмянах (яго сын працуе загадчыкам аддзялення ў тамашняй раённай бальніцы). Выбіўся на інжынера і стаў начальнікам цэха на маладзечанскім заводзе "Спадарожнік" М.І.Ракоўскі. Бадай, і ўвесь пералік.

Вязынскі касцёл, пабудаваны ў другой палове 19-га стагоддзя з вапнавых блокаў, - адзін з будынкаў сядзібнага комплексу. Вязынь належала калісьці Радзівілам, а з 1820 года – панам Багдашэўскім. Сядзіба ўключала ў сябе, акрамя касцёла, жылы дом, бровар (і сёння ў Вязыні ёсць спіртзавод), стайню, гаспадарчы будынак, парк. Фота Сяргея Мацюшова.

Хто мог падумаць, што будзе пракладзеная асфальтавая дарога, па якой за 20 хвілін можна даехаць у Вілейку, а за 40 хвілін будзеш у калісьці далёкім Маладзечне

Многае змянілася ў Рэдзькавічах за апошнія дзесяцігоддзі. Дамы перасяленцаў з хутароў злучылі вёску ў адзінае паселішча з Матчыцамі. Хто са старэйшых мог падумаць, што будзе пракладзеная асфальтавая дарога, па якой за 20 хвілін можна даехаць у Вілейку (раней бабы з катомкамі ішлі пешшу 12 км у райцэнтр на базар 2 гадзіны), а за 40 хвілін будзеш у калісьці далёкім Маладзечне.

Прыйшлі і туды даўно ўжо радыё і электрычнасць, газ, тэлевізары і халадзільнікі. Паралельна старой брукаванай вуліцы, якую дзецьмі па прывітаму бацькам пры Польшчы абавязку кожную суботу мы старанна насупраць сваёй сядзібы палолі ад трыпутніку і падмяталі, а пешаходныя "рышткі" пасыпалі наваt жоўценькім пясочкам, з'явілася новая, з сучаснымі дамамі і гаражамі. Старанна, аж залішне, папрацавалі там меліяратары, таму ад былых балотаў застаўся толькі ўспамін. А было ж, што з Палама пад Располлем, дзе быў бацькоўскі сенакос, скошаную траву амаль па калена ў вадзе спачатку выносілі на сухое месца, а потым копы сена на доўгіх жэрдках неслі да наблізкай дарогі. Ды і назваць дарогай тыя глыбокія каляіны з пратоптанымі пасярод конскімі капытамі сцежкамі можна толькі ўмоўна. Да болі ў пальцах сціскалі мы, дзеці, парубень, каб утрымацца на вярху высокага з сенам воза, які, быццам лодку ў шторм, кідала з аднаго на другі бок.

З асушэннем балота не стала купін з журавінамі і кустоў, усыпаных вялікімі, з добрую вінаградзіну, блакітнымі ягадамі, па-мясцоваму "балабонамі", альбо дурніцамі. Ад іх аднойчы ў лесе сапраўды стала дрэнна майму сябруку, і мы, разгубленыя, акрамя плачу, не ведалі, якой даць яму рады. А колькі брусніц было (іх нарыхтоўваць на зіму ездзілі вазамі, як і за грыбамі, куркамі і масляками), проста ўсыпаны пералескі абапал сцежкі да цёткі Паўліны на хутар Располле, з якім таксама многае звязана ў маім дзяцінстве. Адтуль я штодзень за 3 км хадзіў некалькі месяцаў у Рэдзькавічы заканчваць навучальны год у школе пасля таго, як сям'я стала жыць ужо ў Маладзечне. Будынак той школы стаіць і сёння сярод сасняку, толькі сіратліва, бо няма каго вучыць. Яшчэ ў 1960-я гады, калі я працаваў у Селішчах, у Рэдзькавіцкай васьмігодцы, дзе шмат гадоў працаваў дырэктарам мой сваяк у нейкім калене І.А.Філістовіч, было больш за 200 вучняў. А цяпер у школе, куды збіраліся ў класы дзеці і з суседніх Матчыцаў, Кобузей, Азярца, Паняцічаў, Располля, не стала каго вучыць. Сумна, што вёскі напаўняюцца дзіцячымі галасамі толькі ўлетку, калі звозяць дзяцей да бабуляў на канікулы бацькі, якія калісьці маладымі пакінулі родныя мясціны ў пошуках працы і лепшай долі, ды так і аселі ў Вілейцы, Маладзечне, а некаторыя і ў Мінску.

Сумна, што наведваць мілы сэрцу кут усё часцей прыходзіцца толькі з нагоды пахавання кагосьці з нямногіх родзічаў. На апошнім вяселлі сына стрыечнай сястры ў Рэдзькавічах быў аж у 1981 годзе...

Якая твая перспектыва, родная Вязыншчына?!

Міхаіл ФІЛІСТОВІЧ,
кандыдат гістарычных навук.

Драўляная царква ў Вязыні пабудаваная ў пачатку мінулага стагоддзя. У савецкія часы будынак бажніцы займаў клуб. Фота Сяргея Мацюшова.

Вязынь. Двор магазіна. Фота Сяргея Мацюшова.

■ ЮБІЛЕІ

25 год мастацкай школе

МАЛАДЗЕЧНА. 17 кастрычніка дзіцячая мастацкая школа адзначыць свой 25-гадовы юбілей.

Тут усё, як ў сапраўднай школе. Заняткі ў дзве змены, урокі, перапынкі, заданні на дом. Толькі прадметы ў раскладзе на тыдзень крышачку незвычайныя. Замест абавязковых рускай літаратуры і матэматыкі значацца жывапіс, малюнак, кампазіцыя, лепка. Таленавітым дзецям, што сабраліся пад дахам Маладзечанскай мастацкай школы, яны па душы. Можа, таму і пайшла палова яе выпускнікоў у прафесіяналы. Ёсць сярод іх дызайнеры, архітэктары, настаўнікі выяўленчага мастацтва, што працуюць не толькі ў навучальных установах Маладзечна, але і Вілейкі, Валожына, Смаргоні. Па праву ганарыцца школа мастаком-манументалістам Ігарам Лазарам, выкладчыкам мастацкага факультэта Гродзенскага універсітэта Міхаілам Буевым, якія вучыліся трымаць у руках пэндзаль менавіта ў сценах гэтай школы.

Быў час, калі конкурс сюды складаў 4 чалавекі на месца. Выкладчыкі адбіралі лепшых з лепшых і дзень за днём, тыдзень за тыднем вялі іх у краіну мастацтва, стараючыся выпрацаваць свой погляд на жыццё, мінушчыну, прыгажосць. Старанні дарма не прапалі. Некалькі гадоў запар Маладзечанская мастацкая школа значыцца ў ліку навучальных устаноў рэспублікі з высокім паказчыкам паступлення ў вышэйшыя навучальныя ўстановы (ВНУ).

Дарэчы, для тых, хто збіраецца пры паступленні ў ВНУ ці сярэднія спецыяльныя установы здаваць мастакоўскі экзамен, працуе прафклас. Здольнасці пачаткоўцаў развіваюць на падрыхтоўчым аддзяленні, дзе і выяўляюць пазначаных талентам дзяцей. 20 майстроў народнай творчасці, што працуюць у горадзе, — таксама выпускнікі гэтай школы. А авалодвалі яны сакрэтамі саломапляцення, выцінанкай, вырабамі з льну на дэкаратыўна - прыкладным аддзяленні.

Школа, яе выкладчыкі, вучні — традыцыйныя ўдзельнікі шматлікіх конкурсаў, мерапрыемстваў. З задавальненнем займаюцца выставачнай дзейнасцю. Работы навучэнцаў школы выстаўляліся ў дзвюх залах абласнога краязнаўчага музея, а таксама ў выставачных залах Смаргоні, Вілейкі.

У музеі Маладзечанскай мастацкай школы, дзе сабраны лепшыя работы вучняў, падкалектыў збіраецца часта. Тут абмяркоўваюцца планы на будучае і нараджаюцца новыя ідэі. На здымку: выкладчыкі — Сяргей Жук, Роза Панфілава, Таццяна Бараноўская, дырэктар Васіль Таркан і Васіль Лазоўскі.

Фота Марыны СЛІЖ.

"Перад юбілейны год, — расказвае дырэктар школы **Васіль Таркан**, — быў багатым для нас яшчэ і на перамогі. Ганаровы дыплом 30-й Міжнароднай выставы дзіцячай творчасці "Лідзіцэ-2002" атрымала выпускніца школы **Мазуркевіч Таццяна**. Урачыстае ўручэнне дыплома адбылося ў лютым 2003 года ў пасольстве Чэшскай Рэспублікі. А неўзабаве зноў радасная вестка прыйшла на адрас школы. У Міжнародным конкурсе малюнка і жывапісу "Я малюю свет", які праводзіцца грамадскай арганізацыяй "Беларускі зялёны крыж" у межах Міжнароднага фестывалю "Дзеці Зямлі. Беларусь-2003", адзінаццаць работ нашых навучэнцаў адзначаны дыпломамі. Выкладчыкі рады за **Юлю Раманеку, Вольгу Семічкоўскую, Любу Пашкевіч, Ксенію Пятрову, Марыю Ганчарык, Аляксандру Капылову, Кацярыну Квяткоўскую, Насцю Барбосаву, Марыю Каток, Таццяну Тамашэвіч, Насцю Сіняўскую**. А вучаніцы 1-га класа **Вольга Яжанка і Дар'я Ляцяга** сталі пераможцамі рэспубліканскага дзіцячага гістарычнага літаратурна-мастацкага конкурсу "Беларусь. Гістарычныя вандроўкі".

Надоўга застанецца ў дзіцячай памяці і майскі пленэр, які яны правялі разам з выкладчыкамі **Аленай Кучко, Розай Панфілавай, Сяргеем Жуком**, а таксама абласны конкурс-пленэр "Прыгажосць выратуе свет". Прысвячаўся ён 180-годдзю кампазітара Станіслава Манюшкі і праходзіў на базе санаторыя "Волма", што непадалёк ад Чэрвеня. Юным мастакам падабалася быць у асяроддзі прыроды, адчуваць цяпло яе фарбаў і ў той жа час збліжацца з навакольным светам.

Пра поспехі сваіх вучняў расказваюць выкладчыкі з задавальненнем. Прытым не толькі сённяшніх, але і былых. Рады, напрыклад, за **Аляксандра Цітова**, які цяпер вучыцца ў Акадэміі мастацтваў, **Кацярыну Араліну**, што працягвае вучобу ва універсітэце культуры, навучэнку аддзялення народнага мастацтва уні-версітэта імя М.Танка **Алену Селядзец**. Усе яны так і застануцца іх дзецьмі, за поспехамі якіх былыя настаўнікі будуць сачыць заўсёды.

Многіх сваіх выпускнікоў спадзяюцца ўбачыць на юбілеі школы. Як-ніяк, 25 гадоў бывае не кожны дзень. А яны ў сваю чаргу будуць рады сустрэцца як з дырэктарам **Васілём Аляксеевічам Тарканам**, так і з выкладчыкамі **Васілём Міхайлавічам Лазоўскім, Розай Аляксандраўнай Панфілавай, Сяргеем Аляксандравічам Жукам** і многімі іншымі педагогамі, што адкрывалі ім дарогу ў мастацтва.

Марына СЛІЖ.

■ ТЭАТР

Хутка фестываль

З 30 кастрычніка па 4 лістапада ў Мінску на пляцоўцы тэатра беларускай драматургіі пройдзе IV фестываль монаспектакляў. Па запрашэнні Беларускага цэнтра міжнароднага інстытута тэатра ў ім прыме ўдзел і Мінскі абласны драматычны тэатр г.Маладзечна, які прадставіць 2 спектаклі: "Білет у рай" Ю.Эдліса і "Сіні аўтамабіль" А.Стэльмаха.

Фантазія "Білет у рай" створаная ў маі 2001 года рэжысёрам **Валерыем Мурычыным** паводле п'есы Ю.Эдліса "Дзьмухавец". Галоўную ролю ў спектаклі выконвае артыст **Яўген Іўковіч**.

Трагікамедыя-рэтра "Сіні аўтамабіль" з'явілася ў рэпертуары тэатра ў красавіку 2003 года. Тут узнімаецца адвечнае пытанне "Што такое шчасце?" Галоўны герой – пісьменнік А. знаходзіцца ў стане творчага крызісу. Ён не можа знайсці тэму, яго ўсё не задавальняе. Гісторыі, якія мяркуюцца ўвайсці ў будучую кнігу, ствараюцца на вачах у гледача.

Ролю пісьменніка А. выконвае акцёр **Алег Чэчанеў**, які з'яўляецца і пастаноўшчыкам, і сцэнічным рэдактарам.

Будзем чакаць гэтай падзеі і спадзявацца на поспех абодвух спектакляў.

Валянціна ШЫКАВЕЦ.

Гастролі, гастролі...

22 кастрычніка Мінскі абласны драматычны тэатр з Маладзечна зноў паедзе ў Мінск. Ужо даўно сталі традыцыяй гастролі маладзечанцаў па сталічных пляцоўках. Вось і цяпер на сцэне Палаца культуры і спорту чыгуначнікаў будуць паказаны два спектаклі: "Папялушка" Яўгена Шварца і "Матухна Кураж і яе дзеці" Бертольда Брэхта.

"Папялушка" – гэта чароўная і незвычайная гісторыя пра добрую і працавітую дзяўчынку Папялушку.

Яркія касцюмы, прыгожыя дэкарацыі і слайдавыя ілюстрацыі надаюць спектаклю чароўнасць (мастак **Сяргей Антонаў**). Танцы, пастаўленыя **Святланай Навуменкай**, ствараюць атмасферу балю.

Рэжысёр **Юрый Вута** вызначыў жанр як "казка ў 2-х дзеях аб самых першых і светлых пачуццях".

Упершыню сталічныя гледачы ўбачаць гандлёвы мюзікл маладзечанцаў "Матухна Кураж і яе дзеці" Бертольда Брэхта.

У спектаклі раскрываецца тэма вайны. Смерць, бяда, слёзы, на якіх робіцца грошы. Для галоўнай гераіні вайна – гэта ўсяго толькі бізнес. У пагоні за грашыма матухна Кураж страчвае дзяцей...

Спектакль гучыць вельмі актуальна і сур'ёзна. Перакладчык і рэжысёр **Андрыян Барткевіч** разам з кансультантамі **Васілём Жуковічам** і **Рыгорам Баравіком**, кампазітарам **Андрэем Палупанавым**, балетмайстрам **Віктарам Барановічам** выкарыстоўваюць сучасныя словы, рытмы, матывы, накірункі і захоўваюць стыль, атмасферу, ідэю Брэхта, яго каларыт.

Галоўную ролю бліскуча выконвае майстар сцэны **Алена Рахмангулава**. Усе акцёры спяваюць "ужывую".

Валянціна ШЫКАВЕЦ.

■ ДАТЫ

Ёсць музыка над намі...

МАЛАДЗЕЧНА. Музычна-эстэтычным і культурным цэнтрам горада з'яўляецца музычнае вучылішча імя Агінскага. Сёлета святкуецца яго 45-годдзе.

Галоўная задача ўстановы: рыхтаваць выкладчыкаў для дзіцячых музычных школ і школ мастацтваў, выхоўваць маладых музыкантаў самастойнымі творчымі асобамі, якія валодаюць патрэбнымі ведамі і здольнасцямі. У рэгіёне няма філармоніі, таму задача вучылішча і ў тым, каб даносіць да яго жыхароў музычныя творы класікаў і сучаснікаў, весці актыўнае канцэртнае жыццё, папулярызаваць сусветнае і нацыянальнае мастацтва, выхоўваць густ у маладога пакалення. У вучылішчы працуюць вучэбныя калектывы – ансамблі, хоры, аркестры.

Мастацкім кіраўніком і галоўным дырыжорам сімфанічнага аркестра музычнага вучылішча з 1979 года з'яўляецца заслужаны дзеяч культуры Беларусі дырэктар **Рыгор Сарока**. Дарэчы, былы выпускнік вучылішча. У 2001 годзе аркестр атрымаў Гран-пры рэгіянальнага фестывалю "Напеў зямлі маёй". Гэты калектыў дэманстраваў свае майстэрства ў Вялікай зале Дзяржаўнай філармоніі, у розных гарадах краіны, таксама у Польшчы, Германіі, Францыі.

Аркестр рускіх народных інструментаў пад кіраўніцтвам **Тамары Бяльковай** з'яўляецца лаўрэатам шматлікіх рэспубліканскіх конкурсаў і міжнародных фестываляў, у 2002 годзе атрымаў Гран-пры рэспубліканскага конкурсу аркестравых і харавых калектываў.

Актыўна даюць канцэрты аркестр духавых інструментаў пад кіраўніцтвам **Марцэліна Дабравольскага** і аркестр беларускіх народных інструментаў пад кіраўніцтвам **Аляксандра Кавалёва**.

Музычнае вучылішча запрашае былых выпускнікоў, гасцей і жыхароў горада на святочныя мерапрыемствы, прысвечаныя 45-годдзю вучылішча.

24 кастрычніка з 14.00 да 16.00 будзе праходзіць рэгістрацыя былых выпускнікоў у вучылішчы, у 17.00 – святочны канцэрт у Палацы культуры. 25 кастрычніка з 11.00 пройдзе сустрэча выпускнікоў з выкладчыкамі вучылішча, а ў 12.00 — канцэрт лепшых навучэнцаў музычнага вучылішча (у Вялікай зале вучылішча).

Вольга БРАНАВІЦКАЯ.

■ ПЕРАМОГА

Маладзечанцы — лепшыя

На абласным аглядзе мастацкай самадзейнасці, які прайшоў у мінулую пятніцу ў Старых Дарогах, маладзечанцы трапілі ў пяцёрку мацнейшых. "Пропуск" на сталічную сцэну заваявалі на заняльным аглядзе мастацкай самадзейнасці, дзе "перапелі" сваіх калег з Вілейкі, Валожына і Мядзела.

За ўдзел у абласным конкурсе нашы артысты атрымалі спецыяльны дыплом, а Маладзечанскі раённы аддзел культуры ўручыў метадычнаму цэнтру за ўдалае кіраўніцтва культустановамі раёна прыз у выглядзе камп'ютэра.

Ірына РАБУШКА.

■ ДЗЕЦІ

Не трэба санаторыя

МАЛАДЗЕЧНА. Чысцінская дашкольная ўстанова яслі-сад №2 "Лясная казка" адчынілася 27 снежня 2002 года. З першага верасня гэтага года на базе сада створаны дзве санаторныя групы для дзяцей, якія часта і доўга хварэюць на астму, пнеўманію і іншыя бронха-лёгачныя хваробы.

У санаторныя групы трапляюць дзеці гэтага ж сада па рэкамендацыі санаторна-аздараўленчай камісіі, у якую ўваходзяць раённы педыятр Міхаіл Радаюкевіч, інспектар раённага аддзела адукацыі, участковы педыятр **Надзея Гусініна**, загадчыца сада **Наталля Дзергачова**. Доктар Надзея Гусініна назначае лячэнне на год. Калі дзіця не хварэла гэты час, то пераводзіцца ў звычайную групу.

У санаторнай групе ў залежнасці ад хваробы можна прайсці курс інгаляцый, азонавых ваннаў, лячэбнай фізкультуры. Калі ў памяшканнях цёпла, то магчымы электрафарэз, масаж, салярый. Акрамя назначаных працэдур, дзеці атрымліваюць пяціразовае харчаванне. У рацыён абавязкова ўваходзяць ёгурты, сокі, глазураваныя сыркі, садавіна. Знаходжанне дзіцяці ў такой групе абыходзіцца бацькам толькі на 9 тысяч рублёў даражэй, чым у звычайнай, за жнівень плацілі 25 тысяч.

У дзіцячым садзе №2 ёсць басейн, працуе студыя выяўленчага мастацтва. Заняткі па маляванні Алена Дубаневіч праводзіць з усімі дзецьмі сярэдняга і старэйшага ўзросту, а дадатковыя заняткі ў студыі – з тымі выхаванцамі, якія маюць здольнасці. Вынік, па словах загадчыцы сада Наталлі Дзергачовай, відаць ужо праз паўгода.

Некаторыя дзеці займаюцца ў тэатральным гуртку: развучваюць казкі, пасля ладзяць выступленні для бацькоў і іншых выхаванцаў.

Адкрыццё санаторных груп Наталля Дзергачова не лічыць чымсьці надзвычайным: сад адразу быў запланаваны як санаторны.

Вадзім Шушко наведвае санаторную групу дзіцячага сада №2 у Чысці. Пасля ціхай гадзіны дзеці ходзяць па "дарожцы здароўя", на якой прымацаваныя гузікі рознага дыяметру, алоўкі і фламастары.

Фота Святланы Цішко.

Святлана ЦІШКО.

■ СПРАВЫ ШКОЛЬНЫЯ

Навукоўцы растуць у Пагосце

ВІЛЕЙКА. Пехатою ў райцэнтр пагосцкія школьнікі не ходзяць. І ад часу не адстаюць. Камп'ютэры ў школе хоць не самыя сучасныя, але асвоілі іх усе.

Ды параўнанне з "архангельскім мужыком" міжволі ўсплывае ў памяці, калі даведваешся, што ў невялікай базавай школе, за пяцьдзесят кіламетраў ад Вілейкі, ёсць сваё навуковае таварыства. Не стваранае дзеля моды, а сапраўднае, вядомае нават у сталіцы і дыпламаванае. Апошні дыплом – за перамогу ў абласным туры маніторынгу "Малым рэкам – вялікі клопат".

А ёсць яшчэ за конкурсы "Дзень Зямлі", экалагічныя і навуковыя. У школе тут здзіўляешся на кожным кроку. У які бок ні паглядзіш – усюды пакаёвыя расліны і кветкі. Яны тут адчуваюць сябе гаспадарамі. Дзіўна, але ніхто іх не крыўдзіць, не перакарочвае гаршкі з кветкамі.

— Усяляк было, — кажа дырэктар школы **Ганна Ляшковіч**, біёлаг па адукацыі. Менавіта яна была ініцыятарам стварэння ў школе аранжарэі, – напачатку то лісточкі ў вазонаў падрэзаюць, то гаршчок з кветкамі перавернуць, то клумбу вытапчуць. І ўгаворвалі, і тлумачылі, і прытрымлівалі найбольш гарэзных хлапчукоў. Бо сярод сямісот пакаёвых раслін, якія маюць "прапіску" ў школе, нямала рэдкіх, прывезеных з Батанічнага сада або прысланых здалёк.

У школе добры агарод. А гародніны на ім сёлета вырасцілі столькі, што хапіла і для школьнай сталоўкі, каб абеды дзешавейшыя былі, і прадалі нават. А што рабіць, вяскоўцы – людзі небагатыя, цяжка сабраць з бацькоў па некалькі тысяч, а школу рамантаваць трэба. На рамонт пагосцкія дзеці таксама зарабляюць самі – гародніну прадалі, лекавыя травы збіралі.

Ёсць у школе і свае лясніцтва, таксама шматлікае. Юныя леснікі летам у школьнай майстэрні майстравалі шпакоўні для птушак. Потым лес ад хмызняку, галля і смецця ачышчалі. Працы ўсім хапала. Затое ў школу кожны прынёс рэферат пра тое, што ўбачыў летам на полі, на лузе, у лесе.

Яшчэ пагосцкія настаўнікі ганарацца тым, што ні адзін з іх вучняў не трапіў на заметку міліцыі. І вось ужо дзесятак гадоў, колькі існуе тут школа, дзяцей на ўлік у міліцыі не ставяць. Хоць не сакрэт, што і сем'і ўсякія бываюць, і ў школьнікаў праблем шмат. Ганна Ляшковіч лічыць, што гэта таму, што іх выхаванцы карыснай справай занятыя, няма калі ім па вясковай вуліцы гойсаць ды заняткі сабе выдумваць. Яны навукай займаюцца.

Мікалай ВАЛЫНЕЦ.

■ МОЛАДЗЬ СУПРАЦЬ СНІДУ

Роўны навучае роўнага

МАЛАДЗЕЧНА. У нацыянальным штабе грамадскай арганізацыі "Хрысціянскі саюз дарослых і маладых" (ХСДМ) вырашылі распачаць праект "Моладзь супраць ВІЧ/СНІД", які дзейнічае пры падтрымцы прадстаўніцтва ЮНІСЭФ (UNICEF) у Беларусі.

У Маладзечне таксама ёсць аддзяленне гэтай арганізацыі. У сярэдзіне верасня **Марына Корж** і **Мікалай Лукша** з Мінска правялі двухдзённы трэнінг па праграме "Роўны навучае роўнага". У ім удзельнічалі 17 вучняў 9–10 класаў з дзесяці школ горада. У першы дзень мінскія трэнеры ў форме дыскусій і гульняў нагадалі аб небяспецы СНІДу, аб шляхах перадачы хваробы, пазнаёмілі школьнікаў са статыстыкай (колькасць хворых у Беларусі, колькасць памерлых ад СНІДу), кожнаму раздалі сцэнарыі такога трэнінга. На другі дзень падлеткі спрабавалі сябе ў ролі вядучых: праводзілі невялікую частку трэнінга.

25 верасня мінчане прыехалі зноў, каб прыняць атэстацыйны экзамен. Яго вытрымалі і атрымалі сертыфікаты аб праходжанні курса мультыплікатара (вядучага трэнінга) 14 чалавек. Гэтыя школьнікі да канца навучальнага года правядуць 50 трэнінгаў для аднагодкаў. Каардынатары праекта ў Маладзечне **Валерый Трацяк** і яго дачка Валянціна лічаць, што інфармацыя, атрыманая ад равеснікаў ды яшчэ ў форме дыскусій, а не лекцый, лепш засвойваецца падлеткамі, бо няма псіхалагічнага бар'еру.

Першы трэнінг у клубе "Ладдзя" ўжо правялі **Касця Прадуха** (беларуская гімназія) і **Анжаліка Бурачкова** (СШ №8).

Святлана ЦІШКО.

Д а в е д к а. Дзіцячы фонд ЮНІСЭФ створаны ў 1946 годзе як Надзвычайны орган дапамогі дзецям у спустошаных вайной краінах Еўропы. Сучасную назву мае з 1953 года. Вядучая ўстанова ААН па каардынацыі дзейнасці па праграмах для дзяцей. Асноўныя крыніцы фінансавання – добраахвотныя ўзносы ўрадаў краін, ахвяраванні грамадскіх арганізацый і прыватных асоб. Сакратарыят знаходзіцца ў Нью–Ёрку. Узнагароджаны Нобелеўскай прэміяй міру.

■ ДОЎГАЖЫХАРЫ

Сакрэт даўгалецця Панассі

СМАРГОНЬ. Свае 107-я ўгодкі доўгажыхарка Панасся Антонаўна Баравая адзначыла 3 кастрычніка – напярэдадні святкавання 500-годдзя Смаргоні. Яна не карэнны жыхар нашага горада, тут яна жыве на працягу апошніх пяці гадоў у малодшай дачкі, Марыі Казіміраўны Ус.

Ужо той факт, што яна можа назваць канкрэтную дату свайго нараджэння, здзіўляе, бо нават маладзейшыя за яе людзі не могуць гэтага зрабіць па прычыне таго, што не ведалі альбо не памятаюць гэтую дату, альбо не маюць дакумента, які можа пацвердзіць факт іх з'яўлення на белы свет. Таму ў многіх старажылаў у пашпарце пазначана сярэдзіна года – 1 ліпеня. Панасся Антонаўна добра памятае, што з'явілася на свет у кастрычніку – перад Пакровамі.

Нарадзілася і амаль усё сваё жыццё пражыла ў Вілейскім раёне, у вёсцы Баравыя, якая знаходзілася прыкладна ў 40 кіламетрах ад райцэнтра. Па праўдзе кажучы, з бабуляй цяжка размаўляць, таму нашым "перакладчыкам" выступае яе дачка. Па словах Марыі Казіміраўны Ус, "вёска размяшчалася ў лесе, у бары, таму так і называецца Баравыя, і прозвішча ў жыхароў гэтай вёскі было аднолькавае – таксама Баравыя. Панасся Антонаўна выйшла замуж, нарадзіла і выгадавала сямёра дзяцей – 5 сыноў і 2 дачок. Цяпер у яе 15 унукаў і 11 праўнукаў".

Панасся Антонаўна добра памятае Мікалаеўскую вайну (1914 года) – менавіта так яна яе называе, — як спалілі іх хату, як доўгі час прыйшлося жыць у зямлянках, як не было чаго есці, хлеб пяклі з лістоў папараці ці з верасу, крыху мукі дадавалі, а сапраўдным прысмакам лічылася крапіва. Не лягчэй было і ў час Вялікай Айчыннай вайны – мужа забралі на вайну, а ў хутказ часе яго сур'ёзна кантузіла. Сама ж Панасся Антонаўна ў гэты час актыўна падтрымлівала партызанаў, карміла іх, на начлег пускала.

Увесь час ёй прыходзілася шмат працаваць, яна і на палявых работах хадзіла, і свінаркай працавала, 50-60 вёдзер за адно кармленне цягала, і рабіць гэта трэба было 2-3 разы на дзень.

— Цяжка было, нясеш во так, — падтрымлівае бабуля нашу з Марыяй Казіміраўнай размову, паказвае, як трымала вёдры ў руках, і надзімае шчокі, — нікому "пашчады" не было, не было спуску.

Дома была вялікая гаспадарка – каровы, авечкі. Кожнае дзіця мела свой хатні абавязак, які выконваўся без нагамінаў.

Усё жыццё Панассі Антонаўны нельга назваць лёгкім: хіба гэта лёгка застацца ў 3 гады сіратой (маці памерла), пахаваць мужа і двух сыноў у маладым узросце. І хоць за апошнія пяць гадоў яна перанесла 2 інсульты, але яшчэ рухаецца і размаўляе, не надта добра чуе, а вось яе зроку можна пазайздросціць нават маладому.

Калі гаварыць пра рэцэпт даўгалецця Панассі Антонаўны, то яго можна акрэсліць наступным чынам: чалавек выхоўваецца ў экстрэмальных умовах, яны закаляюць яго цела і з кожным разам умацоўваюць душу. Цяжкая фізічная праца, простая ежа і свежае паветра – вось што можа гарантаваць доўгія гады жыцця. Безумоўна, жывучы ў доме з усімі выгодамі, Панасся Антонаўна прывыкла да некаторых прыкмет цывілізацыі, а вось піць "магазінную" гарбату і цяпер не згаджаецца, аддае перавагу розным травам – рамонку, чабору. Магчыма, травы і падтрымліваюць да гэтага часу яе жыццёвыя сілы.

Галіна АНТОНАВА.

■ СУСТРЭЧЫ

З хлебам-соллю

АСТРАВЕЦ. Гасцінна сустракалі сваіх суседзяў – бібліятэкараў з літоўскага горада Укмерге – іх астравецкія калегі. Раней астравецкія бібліятэкары таксама былі ў Укмерге і вярнуліся адтуль ў захапленні.

У сваю чаргу беларускія сябры паказалі сваім гасцям, да сустрэчы з якімі рыхтаваліся загадзя, усё лепшае. Ім спадабаўся стогадовы Гервяцкі касцёл і дэндрарый, які разбіў вакол яго настаяцель храма айцец Леанід. Цёпла сустракалі замежных гасцей і ў цэнтры літоўскай культуры ў Рымдзюнах.

Наталля ВАЛЫНЕЦ.

■ СВЕТ ЗАХАПЛЕННЯЎ

Гарадскія прыгажуні ў глыбінцы

ВАЛОЖЫН. Шмат гадоў Галіна Васільеўна не належала сама сабе. Спачатку ў яе жыцці былі школа і дзеці (менавіта ў такім парадку размяркоўваліся месцы), грамадская работа, у больш сталым узросце ўзваліла на сваe плечы праблемы аднавяскоўцаў і стала іх паўнамоцным прадстаўніком усюды, дзе трэба было дабівацца праўды.

А яшчэ былі вялікая гаспадарка, прысядзібны ўчастак. Ва ўсе часы Г.В.Кароль ведала, што з яе, дырэктара Узбалацкай васьмігадовай школы, што на Валожыншчыне, настаўніцы, самае вялікае запытанне. Планку высока ўзняла сама і, нягледзячы на тое, што вольнага часу не ставала, у двары і на агародзе заўсёды ўсё было на "пяць". А яшчэ неабходна было шмат чытаць, бо перш за ўсё яна заставалася настаўніцай рускай мовы і літаратуры. На астатнія захапленні, а іх таксама нямала, даводзілася ўрываць-ахвяраваць гадзіны сну.

Кветкі сталі сапраўднай аддушынай. Яны ўзнімалі настрой, калі было цяжка. З імі, як з жывымі істотамі, настаўніца размаўляе, пяшчотна лашчыць, дзякуе за прыгажосць. З імі ажывае яе лірычная натура. Расліны прымушаюць падняцца з першымі промнямі сонца, каб паглядзець, як яны абуджаюцца і раскрываюць свае рознакаляровыя галоўкі. На яе падворку і ў кветніку высаджаны 123 найменні кветак, сярод якіх 29 аднагадовых. Яны ўражваюць не толькі сваёй прыгажосцю, разнастайнай колеравай гамай, але і мудрагелістымі назвамі, запомніць якія адразу я не змагла. Гонар натуралісткі – асцільба белая, бледна- і цёмна-ружовая, іх прывезла з Юрмалы, дзе аднойчы за ўсё жыццё давялося адпачываць. Тады ёй, вясковай настаўніцы, падалося, што трапіла ў казачнае царства, на кветкавы баль. Асцільбу, сёння ўжо можна прызнацца, выкапала з санаторнай клумбы сцізорыкам ноччу перад ад'ездам. А ўвогуле тады накупіла столькі сартавых кветак – цыбуліны нарцызаў, цюльпанаў, іншыя шматгадовыя, што мужу давялося высылаць грошы на білет. Не ва ўсіх заўзятых кветкаводаў ёсць іпамея, а на ўзбалацкім кветніку вось яна – блакітная, сіняя, ружовая. Кветкі гэтай расліны раскрываюць свае галоўкі толькі з сонейкам. Калі заплятаюць рознакаляровыя прыгажуні ўвесь плот, то ён ператвараецца ў суцэльны стракаты дыван. Асцільбы не адны тут з сямейства вітковых. Ёсць у калекцыі ружа пляцістая, таксама рознага колеру, ёсць клемацісы, для якіх зроблена арка. Увогуле, вітковыя знаходзяцца ў любімчыках у Галіны Васільеўны.

Першыя кветкі з'яўляюцца ў гэтым вясковым кветніку звычайна да 8 Сакавіка. А сёлетняя вясна паднесла гаспадыні непрыемны сюрпрыз: настолькі запазнілася, што першынцы расцвілі толькі 16 красавіка – жанчына нават дакладна запомніла дату.

Асноўная частка падворка аддадзена кветкаваму багаццю. Перад самым домам расгуць "векавыя" дрэвы, якія сваімі карэннямі аблыталі зямлю. Пасадзіць там што-небудзь проста немагчыма. Кемлівая гаспадыня стала яшчэ і дызайнерам, знайшла выйсце: ніякі посуд накшталт дзіравых тазоў, каструляў ці бачкоў, старыя кошыкі і нават галёшы цяпер не выкідваюцца на сметнік, а ператвараюцца ў міні-клумбы. І гэта яшчэ не ўсё: кожная такая клумба ўстанаўліваецца на розных прыстасаваннях і ўзроўнях. Можна толькі ўявіць, які за ўсім гэтым неабходны догляд.

Восень ніколькі не зменшыла колькасці квітнеючых раслін у гэтым двары. Проста на змену адным прыгажуням і прыгажунам прыйшлі іншыя: па-ранейшаму радуюць вока ружы, клемацісы, бурна цвітуць петунія, аксамІткі розных адценняў. А дэкаратыўныя сланечнікі Плюшавы Мішка так і цягне памацаць рукамі, бы сапраўдных мішак. Кветкамі восені сама Галіна Васільеўна называе шматгадовыя кітайскія астры, бо яны, бадай што, самыя позція з яе гадаванцаў, толькі-толькі пачынаюць красаваць перад домам і ў садзе. Любіць яна вялікі куст жоўтых кветак, падобных на рамонкі, назву якіх нават не ведае. Сваёй пазалотай яны ўпрыгожваюць двор з першых летніх месяцаў і да маразоў.

Сёлета кветкавод-аматар узяла шэфства над участкам зямлі, дзе яшчэ вясной "буяла" несанкцыяваная звалка смецця. Калі з дапамогай мясцовай улады навялі парадак, Галіна Васільеўна насадзіла там розных кветак. А з каменьчыкаў выклала настаўніцкай рукой немудрагелістую фразу: "Дабра вам, людзі!". Старанна даглядала і за гэтымі сваімі гадаванцамі. Яны цвітуць яшчэ і сёння: радуюць вока рознакаляровыя астры, петуніі, іншыя прыгажуні. Сама прырода як бы аддзячыла жанчыне за старанне і дабрыню. Удзячны ёй і вяскоўцы.

Шмат гадоў захапляецца яна лекавымі травамі, якім таксама ёсць месца на клумбах. Спачатку радуюць сваім гаючым водарам, а зімой – разнастайнымі чаямі-напоямі. Перш чым пасябраваць з гэтымі раслінамі, Г.В.Кароль перачытала шмат спецыяльнай літаратуры.

Нарэшце завершана галоўная сялянская работа – убрана бульба. Але для аматаркі кветак настае не менш адказны перыяд: перасадка на новыя месцы цыбульных раслін, укрыванне любімцаў на зіму. Тут ніяк не абыдзешся без дапамогі гаспадара, Аляксандра Адамавіча. Лапнік, сухое лісце, плёнка, груз – чаго толькі не прыдумалі гэтыя людзі, каб надзейна абараніць кветкі ад моцных маразоў.

А ў зімовыя месяцы Галіна Васільеўна аддаецца яшчэ аднаму свайму захапленню – вышыванню. І тут знаходзяць увасабленне кветкавыя кампазіцыі, някідкія, на першы погляд, сціплыя нацюрморты, якія патрабуюць карпатлівасці. Вельмі ганарыцца майстрыха вышыванкай, зробленай з нямецкай паштоўкі 1856 года, якая належала яшчэ прабабулі. Галіне Васільеўне ўдалося максімальна падабраць колер нітак, і здаецца, што на сцяне вісіць карціна, напісаная фарбамі. Увогуле, у гэтай таленавітай, неардынарнай вясковай жыхаркі не толькі ўмелыя рукі, але і цвярозы розум даследчыка. Задалася мэтай і "вырасціла" генеалагічнае дрэва, потым прыгожа аформіла сямейныя альбомы кожнаму з чатырох сваіх дзяцей, каб ужо іх дзеці, а яе ўнукі, дасканала ведалі сваю радаслоўную. Можна толькі шчыра пазайздросціць яе празе да жыцця, да новых адкрыццяў!

Наталля ШТЭЙНЕР.

Свет упрыгожваюць дзівакі і кветкі.

Фота ByMedia.net

■ ДА 55-х УГОДКАЎ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ ПАЭТКІ ЯЎГЕНІІ ЯНІШЧЫЦ

Аўтограф з юнацтва развярэдзіў душу

З Яўгеніяй Янішчыц я пазнаёміўся ў гады студэнцтва на адной з літаратурных вечарын у Палацы прафсаюзаў у Мінску ў 1967 годзе. Жэня тады вучылася ва універсітэце, я – у педінстытуце.

У яе ўжо было шмат публікацый, і тыя, хто тонка адчуваў слова, разумелі, што ўзыходзіць зорка на паэтычным небасхіле. Напярэдадні знаёмства падборка і маіх вершаў была змешчана ў газеце "Чырвоная змена". Жэня ўспомніла гэтую публікацыю і павіншавала мяне з дэбютам. Выглядала яна вясёлай, апантанай жыццём. Без асаблівай прычоскі. Чорная спаднічка вышэй калена, белая кофтачка. Невысокага росту, уся такая крамяная, прамяністая, як ранішняя кветка. Пасля вечарыны я праводзіў яе ў інтэрнат БДУ, дзе яна жыла. Тады вуліца мела назоў – Паркавая магістраль, цяпер – праспект Машэрава. Пасля былі спатканні. Абдымаліся-мілаваліся. Успомнілася семяжонаўскае: "Маладому з маладою маладое ў галаве".

Але сустрэчы нашы былі рэдкімі, ніколі не пераходзілі нейкай мяжы дазволенага. Чысціня яе палескай душы была настолькі адкрытай, што нельга было і падумаць пра нешта, што б магло Жэню пакрыўдзіць. Звычайна, калі прыходзіў у інтэрнат, Жэня з сяброўкамі ў сваім пакоі ладзілі няхітры стол, дарэчы, была і бутэлька віна, хутчэй для формы, чым была ў гэтым патрэба. І спявалі яны песні: народныя, з ясяльдзянскіх сховаў. Як казала Жэня, "маміны песні". Я такіх не чуў, бо выхоўваўся ў школе-інтэрнаце, дзе засвойваў мелодыі тыпу: "В коммунистической бригаде – с нами Ленин впереди". Захавалася ў мяне пісьмо Жэні Янішчыц. Зіму і вясну 1968 года я правёў на педагагічнай практыцы ў Сцешыцкай сярэдняй школе на Вілейшчыне. Туды ліст яна мне і даслала.

«Добры дзень, Мікола!

Нарэшце маю вольную хвіліну напісаць табе некалькі радкоў. Гэты тыдзень не было для мяне амаль ніякага супакою – запісы на радыё, выступленні, секцыі ў Саюзе, шматлікія другія справы. У сераду адбыўся ў Доме афіцэраў вялікі вечар паэзіі. Прысутнічалі з Масквы – Баруздзін, Старшынаў, Мікалаеў, мой перакладчык Рыленкаў. У лютаўскім нумары "Дружбы народаў" змясцілі маіх некалькі вершаў. Настрой ужо вясновы, трывожны, таямнічы. Дзіўна, што на ўсё не хапае часу. Праводжу ў сваёй паэзіі новы эксперымент. Не ведаю, наколькі мне гэта ўдасца, але задума прываблівае мяне ўсё больш і больш. Праўда, мураваныя сцены некалькі скоўваюць маю даль, таму, напэўна, паеду на днях у Дом творчасці, у Каралішчавічы: вясна заўсёды дзейнічае на мяне па-асабліваму. Выйшаў наш універсітэцкі зборнік "Натхненне". Я не вельмі задаволена сваёй падборкай – 10 клас. Зараз афармляем другі.

А ў Вас ёсць гэты зборнік? Пішы. У вас там, напэўна, прыгажэй?!

З прывітаннем Ж.Янішчыц.
13.III.1968 г.»

Памятаю сустрэчу ў чэрвені 1968 года ў рэстаране "Папараць-кветка", куды я са сваім сябрам Святаславам Клямячыцам запрасілі Жэню. Як казалі ў студэнцкім асяроддзі, "замачыць дыплом". Мы ўжо развіталіся з Мінскам, педінстытутам і ад'язджалі на працу. Сябар мой прыйшоў са сваёй сяброўкай. Шмат танцавалі. У той вечар Жэня падарыла мне альбом з відамі Масквы. Здарылася так, што на нейкі час я пра альбом забыўся, успомніў пра яго, як выйшлі з рэстарана. Давялося вярнуцца, папрасіўшы прабачэння. Столік наш быў ля акна, і ён ляжаў на падаконніку. Гэту акалічнасць можна было "спісаць" на віно. Альбом у мяне захоўваецца і цяпер. Шкада, што без аўтографа. Чамусьці тады не падумалася пра аўтограф.

Гады, гады... Мінула больш за тры дзесяткі. Успомніць дакладна пра што гаварылі пры сустрэчах, не магу, а выдумаць не маю права. Запісаў я ніякіх не вёў. Чыталі вершы адзін аднаму. Нешта расказвала яна пра пісьменнікаў, над нечым смяяліся. Было такое адчуванне, што Жэня больш жыла ўнутраным светам, цяжка было затрымаць яе позірк, бо скіраваны ён быў у нейкую даль. Можа, я гэтага чалавека не зусім разумеў. Але на спатканні Жэня прыходзіла заўсёды. Зімой звычайна сустракаліся ў кафэ "Адпачынак", што насупраць кінатэатра "Перамога". Нашыя ўзаемаадносіны з вышыні сённяшняга ўзросту я назваў бы "юначым захапленнем". Наўрад ці ўспамінала яна мяне праз гады, тым больш, што паэта з мяне не атрымалася. Пісаў я вершы рэдка, друкаваў іх яшчэ радзей. Апошні раз спаткаў Жэню Янішчыц ў рэдакцыі часопіса "Маладосць", дзе яна загадвала аддзелам паэзіі. Убачыўшы мяне, сказала: "А, філолагі, заходзьце, заходзьце...". Праўда, вершы, якія я ёй тады пакінуў, не былі надрукаваныя. Пэўна, аказаліся слабымі, але па тэлефоне яна казала, што рэдакцыя пераехала ў новае памяшканне і дзесьці мае вершы згубіліся. Можа, і так. Ёсць у мяне кніга "Дзень паэзіі за 1966 год" з аўтографам Жэні Янішчыц: "Міколу Кутасу – з надзеяй, што і ён у будучым падорыць мне свой аўтограф. Жадаю шчасця!".

Мікола КУТАС,
бібліятэкар Абадоўскай сельскай бібліятэкі. Вілейскі раён.

“111 – цудоўная лічба”

У нядзелю, 12 кастрычніка, прайшлі XII адкрытыя мінскія абласныя асабіста-камандныя веларалі “Маладзечанская восень”.

111 удзельнікаў з Маладзечна, Барысава, Лагойскага, Маладзечанскага, Вілейскага раёна і горада Мінска прынялі ўдзел у спаборніцтвах. Вялікае дзякуй спонсарам – рэдакцыі “Рэгіянальнай газеты”, фірме “Турлан”, рэдакцыі газеты “Турызм і адпачынак” (Мінск), кандытарскай фабрыцы “Конфа”, – якія дапамаглі прызамі і свежымі пернікамі для ўдзельнікаў. 1-е месца заняла каманда з Барысава, 2-е – Лагойскага раёна і 3-е – мінская каманда “Паехалі”.

Першыя месцы сярод мужчын і жанчын занялі барысаўчане – Мацвей Голуб і Алена Махавік. Спецыяльнымі прызамі ўзнагароджаны Сяргей Патаповіч (у восем гадоў самастойна праехаў усю дыстанцыю) і Алег Бакавы, якому 65 гадоў – і самы юны, і самы сталы з каманды “Пілігрыма”. Дарэчы, вялізны кавун, прыз шматлікай камандзе, з'елі таксама пілігрымаўцы. Шмат добрых слоў было сказана ўдзельнікамі ў адрас арганізатараў спаборніцтваў. Вельмі спадабаліся прызы-сувеніры, якія былі ўручаны ўдзельнікам 1988 года нараджэння, гэта год першых спаборніцтваў. Вялікая заслуга ў гэтым суддзі Сяргея Семянюшына, які 11 год запар займаецца справай арганізацыі спаборніцтваў.

Старшыня нацыянальнай федэрацыі Беларусі па турызму таксама прыехаў на веларалі “Маладзечанская восень”.

Фота Сяргея БЯЛКОВА

Сяргей БЯЛКОЎ.

■ ПАРТРЭТ

Будні таленавітых спартсменак

Працягваем публікацыю матэрыяла (распачатую 3 кастрычніка) аб смаргонскіх дзяўчатах-баскетбалістках, членах юніёрскай зборнай краіны Юліі Дурэйцы (кандыдатка ў нацыянальную зборную) і Алёне Рынкевіч (сярэбраная прызёрка чэмпіянату Еўропы сярод кадэтак).

Ад 8 класа (2000 год) іх прынялі ў РВАР. Ужо 3 гады дзяўчаты жывуць у Мінску ў інтэрнаце, вывучаючы там на месцы школьныя прадметы, а трэніруюцца ў найлепшага беларускага спецыяліста па рабоце з моладдзю Віктара Бялевіча і яго намочніка Сямёна Халіпскага. Гэтыя трэнеры працавалі (галоўным быў Халіпскі) у 80-я гады з дарослым “Гарызонтам”, які займаў прызавыя пазіцыі ў чэмпіянаце СССР і еўракубках.

Расклад дня ў вучылішчы часта мяняецца. Сёлета, напрыклад, першая трэніроўка доўжыцца з 8 гадзін да 10. Пасля ідуць школьныя ўрокі з перапынкам на абед. Другая трэніроўка – з 16 да 18 гадзін. Вечарам – вольны час.

Настаўнікі могуць дапамагчы зрабіць хатнія заданні. Як бачым, вучобе надаецца не столькі ўвагі, колькі трэніроўкам. Ды і ў прайшоўшым навучальным годзе з-за шматдзённых раз'ездаў і спаборніцтваў дзяўчаты недзе ў суме толькі месяцаў пяць былі ў школе.

Юля прызналася, што яе спачатку вельмі цягнула дадому, ездзіла амаль кожныя выхадныя. Потым прызвычаілася, ды і з цягам часу стаў насычаным гульнявы каляндар, напрыклад, па уік-эндах праводзяцца матчы чэмпіянату краіны. Лене найбольш складанасцяў прыносілі трэніровачныя нагрузкі. На пачатковым этапе “перавары” іх было зусім няпроста.

Лена ўжо дакладна вызначылася з тым, што вучоба для яе стаіць на другім плане. Яна абрала баскетбол як будучую прафесію, бо ўжо шмат часу аддала яму ў сваім жыцці. У Юлі крыху не так. Яна паведаміла, што любіць матэматыку, фізіку, хімію, мае незвычайную мару – паступіць у міліцэйскую акадэмію, потым працаваць у гэтай сферы. Аднак там трэба будзе сур'ёзна вучыцца, што сумяшчаць з баскетболам наўрад ці атрымаецца.

Так што наступны год стане для дзяўчат ледзь ці не самым вызначальным у жыцці. Шмат будзе залежаць ад таго, якія прапановы яны атрымаюць ад прафесійных клубаў. Лена вельмі жадае ў будучым паехаць гуляць за мяжу, зарабляць грошы. Юля разглядае такую магчымасць толькі як варыянт. Дарэчы, яна не выключае верагоднасць ад'езду на вучобу ў ЗША, дзе маладзёжны баскетбол развіваецца якраз у студэнцкіх камандах, куды не раз ужо адпраўляліся нашы хлопцы і дзяўчаты. Праўда, у Штатах ніхто не будзе вучыць лепш гуляць, а вось, калі правільна выбраць клуб у Еўропе ці на некаторы час яшчэ застацца ў Беларусі, то можна будзе павысіць сваё майстэрства.

Узровень запрашэнняў будзе залежаць ад выступлення нашых дзяўчат у юніёрскім чэмпіянаце Еўропы, паўфінальны турнір якога, помнім, запланаваны на красавік. Дарэчы, усе прапановы аб пераходах у замежныя каманды павінны весціся праз трэнераў. Лена расказала, што спартсменкі не маюць права нават размаўляць з агентамі. Калі тыя і падыходзяць да іх, то адразу атрымліваюць “ад варот паварот” да Віктара Бялевіча.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Заканчэнне будзе.

■ ФУТБОЛ, ВЫШЭЙШАЯ ЛІГА

Нічыя ў меншасці

Лакаматыў (Мінск) – Маладзечна-2000 0:0.

11 кастрычніка. 500 гледачоў. Суддзя Вярбіцкі.

Склад: Жылкін – Дрозд, Ганчароў, Афанасевіч, Крывіцкі – Лявончык, Вышынскі, Дараховіч, Якімчук (Урублеўскі,75) – Хамутоўскі (Кадол,56), Лабанаў (Ярмоленка,30).

Выдалены Афанасевіч на 26-й хвіліне пасля другога папярэджвання.

На жаль, Афанасевіч падвёў каманду: зарабіў за паўгадзіны дзве жоўтыя карткі. Пасля гэтага трэнеры памянялі нападаючага (Лабанава) на абаронцу, бо палічылі за лепшае захаваць нічыю. Адбіліся кадравыя праблемы: не змаглі гуляць Альховік, траўміраваў нагу ў матчы з “Нафтанам”, і Ляпета, які атрымаў страсенне мозга ў Салігорску. Вострых момантаў з абодвух бакоў было зусім мала. У нас найлепшы шанс меў Хамутоўскі: крыху не здолеў перакінуць мяч над галкіперам у вароты.

Што ж, прыйшла пара, калі ўжо абавязкова трэба перамагаць, бо канкурэнты-аўтсайдэры будуць яшчэ гуляць паміж сабой, а значыць, абавязкова набіраць ачкі.

Так, у суботу да нас прыязджае “Нёман”. Хочацца верыць, што балельшчыкі прыйдуць на стадыён падтрымаць сваю каманду.

11.10. Тарпеда (Ж) – Зорка-ВА-БДУ 2:0, Славія – Дарыда 0:0.

1.	Гомель	56
2.	Дынама (М)	54
3.	Тарпеда-СКА	52
4.	Шахцёр	50
5.	БАТЭ	48
6.	Тарпеда (Ж)	41
7.	Нафтан	31
8.	Нёман	30
9.	Днепр-Трансмаш	26
10.	Белшына	25
11.	Дынама (Б) (-1)	21
12.	Славія	21
13.	Дарыда	19
14.	Лакаматыў (М) (-1)	18
15.	Зорка-ВА-БДУ	18
16.	Маладзечна-2000	15

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, ПЕРШАЯ ЛІГА

Няпростая перамога

Пінск-900 – Смаргонь 0:1.

12 кастрычніка. 500 гледачоў. Суддзя Пырэў.

Гол: Кухлей (75).

Мы валодалі перавагай, але ўвасобіць яе ў галы ўсё ніяк не атрымлівалася, ды і пінчане адчайна супраціўляліся. Добрыя моманты для ўзяцця варот не выкарысталі Дукса, Дзігілевіч, Валавік. Нарэшце пад занавес сустрэчы пасля прастрэлу і рыкашэту ўдала галавой прабіў Кухлей. Гэта яго 6 гол у 11 матчах за “Смаргонь”.

12.10. ЗЛіН – Днепр-ДЮСШ-1 2:1, Граніт – Ведрыч-97 2:2.

1.	МТЗ-РІПА	60
2.	Лакаматыў (В)	58
3.	Смаргонь	50
4.	Граніт	48
5.	ЗЛіН	47

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Табло

■ **ФУТБОЛ, ВЫНІКІ**

3 кастрычніка. Маладзечна-2000 (дубль) – Нафтан (Наваполацк, дубль) 1:6 (Абрамовіч-пен).

8 кастрычніка. 1/8 Кубка. Шахцёр (Салігорск) – Маладзечна-2000 5:1 (2:1).

Галы: Слесарчук (19), Байко (30), Сярогін (49), Ціхончык (88-пен, 90); Хамутоўскі (43).

За маладзечанцаў гуляў амаль дубліруючы склад, за выключэннем хіба што Вышынскага і Якімчука. Адпачынак вядучым футбалістам быў дадзены у сувязі з важнай чэмпіянатнай сустрэчай ужо праз тры дні.

10 кастрычніка. Лакаматыў (Мінск, дубль) – Маладзечна-2000 (дубль) 0:0.

■ **ТАЙБОКС**

МАЛАДЗЕЧНА. Аляксандр Панцюхоў з клуба “Гладыятар” стаў чэмпіёнам свету па тайбоксе па версіі федэрацыі WAKO. Ва ўкраінскай Ялце 16-30 верасня сабраліся каля паўтысячы байцоў з 37 краін. Першае агульнакамандна месца засталося за беларусамі, прычым яго лёс вызначаўся якраз у фінале першай цяжкай вагавай катэгорыі паміж чысцінцам і прадстаўніком зборнай гаспадароў. Перад гэтым звышскладаным, які забраў усе сілы, паядынкам Аляксандр таксама ва ўпартых схватках перамог расіяніна і італьянца.

■ **ФУТБОЛ, “СКУРАНЫ МЯЧ”**

На фінальных рэспубліканскіх турнірах нашы землякі абаснаваліся ў выніковай сярэдзіне.

Смаргонцы (1991-92 г.н.) у Навалукомлі згулялі ў групе з Бялыніцкім раёнам 3:0, гаспадарамі 0:0, мінчанамі 3:1. У матчы за 3 месца саступілі 0:1 Стаўбцоўскаму раёну. Лепшым бамбардзірам стаў Юрый Марціновіч, які забіў 4 галы.

Віляйчане (1989-90 г.н.) у Магілёве згулялі ў групе са сталічным “Крышталём” 2:4, таксама мінскім “Тарнадам” 3:1, мазыранамі 0:6. У матчы за 5 месца былі мацней за навалукомльцаў 2:1. Лепшым нападаючым прызнаны Павел Петрашэвіч.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ **ТУРЫЗМ**

Цудоўны вынік

11-12 кастрычніка ў раёне чыгуначнага прыпынку “Зялёнае” праходзіў рэспубліканскі начны марафон “Вялікая Мядзведзіца”. Прадстаўнікі турклуба “Пілігрым” выступілі проста цудоўна. Ва ўзроставай групе да 40 гадоў 1-е месца заняў Ягор Дзмітрачэнка, у групе да 50 гадоў у Патаха Патахава 2-е месца, а ў групе старэй за 60 гадоў 1-е месца ў Вадзіма Пронченкі і 2-е у Алега Бакавога. Дарэчы, Алег Бакавы пасля начнога марафона прыняў яшчэ ўдзел і ў веларалі “Маладзечанская восень”.

Сяргей БЯЛКОЎ.

Анонс

18 кастрычніка. 15-30. Маладзечна-2000 – Нёман (Гродна).

+4=5-12 19-31. У першым крузе 1:3 (Лявончык) на выездзе.

19 кастрычніка. 15-00. Смаргонь – Бяроза.

+1=1-1 3-2. У першым крузе 0:1 на выездзе.

3 месца, 50 ачкоў – 12 месца, 25 ачкоў.

22 кастрычніка. Славія (Мазыр) – Маладзечна-2000.

+3=2-9 13-30. У першым крузе 2:1 (Макрыцкі – 2) дома.

ВІНШАВАНКІ

Людмілу Васільеўну Паплёўку віншуем з юбілеем! Жадаем здароўя, шчасця, поспехаў у працы. *Родныя, сябры, калегі.*

Гена! Віншуем з днём нараджэння. Жадаем табе вялікага шчасця і поспехаў у справах. *З любоўю ад жонкі і сына.*

Генадзія Шапеля, дарагога мужа і бацьку, віншуем з юбілеем. Жадаем моцнага здароўя, поспехаў у працы. *Жонка, дачка.*

Ірыну Анатольеўну Лёшыну з Валожына віншуем з 40-годдзем. Жадаем здароўя, шчасця, спакою, поспехаў у працы. *Сяброўкі з Маладзечна.*

Кацярыну Зянько віншуем з 18-годдзем! Жадаем пляменніцы моцнага здароўя, шчасця, поспехаў у вучобе. *Сям'я Вранько.*

Людачку Верамей віншую з 20-годдзем. Жадаю моцнага здароўя, поспехаў, кахання, шмат грошаў, анёла-ахоўніка. *Кацярына.*

Наталлю Язінскую віншую з днём нараджэння. Жадаю поспехаў, моцнага кахання, шчасця, здароўя. *Кацярына.*

Наталлю Язінскую віншуем з днём нараджэння!!! *Дружына скаўтаў "Маладэчына".*

Фёдар Уладзіміравіч Нашчынец, віншуем Вас з днём нараджэння! Доўгіх год жыцця, здароўя, сямейнага дабрабыту. *Ірына і Мікалай Бондар.*

Дружа мой! Віншую з **Міжнародным днём пратэсту супраць галечы**. Ударым па галечы расплцём каньяку і паяданнем кілбасы. *Аркадзь Цішук.*

Ірыну Юркевіч і Мацвейку Горбача віншуем з днём нараджэння! Здароўя вам! Добрага настрою! Сонейка ў небе! *Танюша і Фёдар Кулеўнічы.*

Ніне Рыгораўне Садоўскай з Маладзечна. Дарагая Ніна! Віншую з днём нараджэння! Менш суму і душэўнай прыгнечанасці, а больш радасці і шчаслівых дзён. *Проста Марыя.*

Аляксандру Кулаку з в. Пытань! Саша, віншую з днём нараджэння! Добрага здароўя табе, радасці і шчасця. *Марыя.*

ЗНАЁМСТВЫ

Сімпатычная жанчына 41/167/73 пазнаёміцца з сур'ёзным і самастойным мужчынам 40- 47 год. З МПВ прашу не турбавацы. Маладзечна-7, д/з МС 0274115.

Забяспечаная жанчына 43/153/52 пазнаёміцца з фінансава забяспечаным мужчынам 45-50 гадоў для стварэння сям'і. Надакучыла жыць у адзіноце. Маладзечна-4, д/з МС 0993099.

■ КІНО

Наш беларускі блокбастэр

Кінастужка «Анастасія Слуцкая» – першы беларускі блокбастэр, або, па просту кажучы, баявік.

Цяпер рэдка хто мае вялікае жаданне рэгулярна наведваць кінатэатр. Мне, напрыклад, не хапае часу, ці проста няма настрою, ды і праграма тэлеканалаў даволі разнастайная, ёсць добрая хатняя відэатэка, але... Кожную буйную прэм'еру спачатку абавязкова трэба паглядзець на вялікім экране, каб атрымаць найболып поўнае ўражанне. Гэта тычыцца не толькі вядомых заходніх стужак, такіх, як "Уладар кольцаў", "Гары Потэр" ці "Тэрмінатар", а яшчэ і ўсіх кінематаграфічных навінак, што прапануюць гледачу краіны СНД. Адна з такіх карцін – наш першы беларускі блокбастэр "Анастасія Слуцкая", што дэманстраваўся ў кінатэатрах рэгіёну ў сярэдзіне верасня – пачатку кастрычніка, а цяпер з'явіўся і на відэаносьбітах.

Праект у свой час быў цалкам падтрыманы дзяржавай. Гэта, так бы мовіць, своеасаблівы дзяржзаказ з выдаткам сродкаў і належнай арганізацыяй здымачнага працэсу. Фільм атрымаўся глыбокі, змястоўны, з рэальнай прэтэнзіяй на класічную культавасць, сапраўдны гістарычны "экшн", нешта накшталт якаснага еўрапейскага кіно падобнага напрамку. У адрозненне ад сусветных прэм'ер, якія ўсё больш убіраць у сябе нялепшыя рысы амерыканскіх пастановак: відовішчнасць у першую чаргу, спецэфекты – на пярэднім плане, максімальнае спрошчванне сюжэту. "Хутчэй, хутчэй да развязкі!" – гэтыя словы вядомага фантаста Рэя Брэдберы (крытыкаваў не толькі амерыканскае кіно, але і амерыканскі лад жыцця ў цэлым) можна зрабіць дэвізам большай часткі тых фільмаў, што выходзяць ў свеце за апошні перыяд. Наша кіно – не такое. Пакінуўшы для сябе лепшыя прыкметы не вельмі ідэалагізаваных савецкіх стужак і спрабуючы вынайсці сваё нацыянальнае, беларускае кіно пачынае адраджацца. І "Анастасія Слуцкая" – яркі прыклад таму.

Сюжэт мае рэальную гістарычную аснову, элемент драмы, рамантызм прыгожай легенды і меладраматычныя інтанацыі, што робіць "Анастасію Слуцкую" з'явай на беларускім і агульнаславянскім культурным фоне. Інтэрнацыянальны склад акцёрскай групы складае безліч адметных каларытных характараў. Галоўны вобраз Анастасіі стварыла таленавітая маладая актрыса **Святлана Зелянкоўская**, вобраз светлай, чыстай, пранізліва-вясновай жанчыны, якой у далёкі няпросты час сярэднявечча давялося быць не толькі каханай, жонкай, маці, але і адстойваць сваю годнасць і веру, абараняць свой народ.

Салістка групы "Крыві" **Вераніка Круглова** выканала ролю вядзьмаркі Жданы. Несумненна, у гэтым ёй дапамог уласны прыроджаны магнетызм, падобны да чараў. Імпазантны **Сяргей Глушко** ўвасобіў вобраз ваяўнічага паганскага прыгажуна Будзіміра, закаханага ў княжну. Прыбалтыйскую вытанчанасць прыўнёс **Юозас Будрайціс**.

Дарэчы, карціна гэтая поўная нечаканасцей, інтрыг, а некалькі сюжэтных ліній можна прадоўжыць і далей, але гэта можна чакаць ужо ад тэлевізійнага варыянта фільма (бо адзнятага матэрыялу хопіць на чатыры такія серыі экраннага часу). Хоць у "Анастасіі Слуцкай" ёсць даволі жорсткія сцэны (змаганне, бойкі, катаванні і інш.), гэта ўсё існуе як бы само па сабе, за кадрам, галоўнае – вочы герояў, іх погляды, іх размовы, іх ваганні, пачуцці да варожай насцярожанасці; жыццё – як яно ёсць, станаўленне асобы, станаўленне дзяржавы. І беларускасць...

Вераніка Круглова ў ролі Жданы – таксама адкрыццё на нашых экранах.

Фота з архіва «РГ».

Бо тонкі лірызм і псіхалагізм карціны, дакладна ўвасобленыя замалёўкі з жыцця людзей мінулых стагоддзяў, іх барацьба за свой лёс, нават жывы беларускі гумар – усё гэта можа выклікаць толькі гонар, патрыятызм і светлае замілаванне.

На самой справе ёсць чым ганарыцца. Адраджэнне ідзе ад культуры, пошук духоўных каштоўнасцей пачынаецца з літаратуры, музыкі, кіно, гістарычных традыцый. І "Анастасія Слуцкая" – відавочнае сведчанне таго, што новая Беларусь стварае сваю новую культуру.

Таццяна ШЭЛЕГ.

Кінатэатр «Радзіма»

17-19 кастрычніка

"Бумер", Расія, крымінальная драма – у 19.00 і 21.10.

"Папяровыя салдаты", ЗША, камедыя – у 17.00. 18 і 19 кастрычніка – 15.00 і 17.00.

20-22 кастрычніка

"Бальная сукенка", Беларусьфільм, рамантычная кінамеладрама – у 15.00 і 17.00.

20-26 кастрычніка

"Маладажоны", ЗША, рамантычная камедыя, акрамя асоб да 16 год, — у 19.10 і 21.00.

"Халк", ЗША, фантастычны баявік – у 17.00.

Для дзяцей

18 і 19 кастрычніка. **"Дарога дадому-2"**, ЗША, **прыгоды** – у 13.00.

Дыскатэка: для моладзі – у пятніцу і суботу ў 21.00, для школьнікаў старэйшых класаў – у суботу ў 18.00, для малодшых школьнікаў – у нядзелю ў 15.00.

Працуе бар. Камп'ютэрныя гульні.

Тэл. для даведак: 7-15-92, 7-06-30.

■ ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

Ялавічына з кавай

500 г ялавічыны, 1 цыбуліна, 3 морквы, 100 г чарнасліву, 5 сталовых лыжак смятаны, 1 шклянка моцнай кавы, сметанковае масла, зеляніна.

Ялавічыну нарэзаць невялікімі кубікамі, пасаліць і абсмажыць на масле разам з цыбуляй, нарэзанай кольцамі. Затым дадаць гарачую каву і тушыць 10 хвілін.

Моркву нарэзаць кружочкамі, чарнаслі разрэзаць папалам, дадаць у мяса і тушыць усё разам 15 хвілін. У канцы тушэння дадаць смятану і давесці да кіпення. Перад падачай упрыгожыць зелянінай.

Кракеты на скорую руку

100 г вяндліны, 4 кавалкі чэрствага батона, 150 г цвёрдага сыру, 2 яйцы, 1 цыбуліна, 1 зубчык часнаку, соль, молаты салодкі перац, малако, алей.

Вяндліну і батон нарэзаць дробнымі кубікамі. Вяндліну абсмажыць на алеі, дадаць батон і абсмажыць яшчэ 1 хвіліну. Яйкі ўзбіць з невялікай колькасцю малака, заліць вяндліну з батонам і даць масе злёгку загусцець. Астудзіць. Дадаць расціснуты зубчык часнаку і надзёртую на тарцы цыбуліну, сыр, соль і перац. Усё перамяшаць. Маса для павінна быць густой. Пры неабходнасці дадаць у яе сыр ці батон). З масы сфармаваць прадаўгаватыя кракеты і абсмажыць іх на алеі да залацістай скарыначкі. Падаваць з бульбай і агароднінай салатай.

Проста МАРЫЯ.

■ ІМЯНІНЫ

17 кастрычніка
Праваслаўныя: Веранікі, Анісіма, Аўсея, Гурыя, Ерафея, Паўла, Пятра, Сцяпана, Уладзіміра.
Каталіцкія: Малгажаты, Марыі, Віктара, Ігната.

18 кастрычніка
Праваслаўныя: Аляксея, Дзям'яна, Ерамея, Іоны, Мацвея, Піліпа, Пятра, Рыгора.
Каталіцкія: Лукача, Юльяна.

19 кастрычніка
Праваслаўныя: Фамы.
Каталіцкія: Земавіта, Пятра, Яна.

20 кастрычніка
Праваслаўныя: Пелагеі, Гервасія, Сяргея, Юльяна.
Каталіцкія: Ірэны, Яна.

21 кастрычніка
Праваслаўныя: Пелагеі, Таісы, Трыфана.
Каталіцкія: Урсулы, Гіляра, Якуба.

22 кастрычніка
Праваслаўныя: Афанасіі, Абрама, Андроніка, Максіма, Пятра, Якава.
Каталіцкія: Саламеі, Марка, Філіпа.

23 кастрычніка
Праваслаўныя: Амбросія, Амфілохія, Андрэя, Кір'яка, Феафіла, Яўлампія.
Каталіцкія: Тэклі, Севярына, Тодара, Яна.

■ КОНКУРСЫ

Зарабі білеты ў кіно

Прывітанне, шаноўныя! Вельмі прыемна, што вы "пачулі" мой заклік і адгукнуліся на прапанову прысылаць свае задачкі для ўдзельнікаў конкурсу "Зарабі білеты ў кіно". Дзякуй за гэта **Кацярыне Чаховіч** з Валожына, а таксама **Галіне Ракуцьці** з Чысці, **Аляксею Шчаснаму** з Маладзечна, **Наталлі Радзевіч** з Вілейкі. Самыя цікавыя заданні абавязкова з'явяцца ў газеце. Ну, а цяпер надышла чарга разабрацца з мінулымі задачкамі. Пачаць хачу з тых удзельнікаў, хто справіўся толькі з адным заданнем. Гэта **Галіна Ракуцька** з Чысці, **Аляксей Шчасны, Дзмітрый Пакладок, Павел Юркевіч** з Маладзечна. А на абодва заданні правільна адказалі **Арцём Якубовіч, Людміла Кендыш, Вольга Палівода, Ігар Сільвановіч, Таццяна Пашкевіч, Вікторыя Ладзята, Юрый Юхневіч** з Маладзечна, **Кацярына Чаховіч** з Валожына.

Правільныя адказы. 1. Хлопцы сустрэнуцца праз 60 дзён у пятніцу. 2. Сямёрку з пяці двоек можна атрымаць так: (2х2х2х2-2):2=7; 22:2-2х2=7, але ж магчыма і шмат іншых рашэнняў.

І нарэшце, пяцёрка прызёраў: **Людміла Кендыш, Таццяна Пашкевіч, Вікторыя Ладзята, Юрый Юхневіч, Вольга Палівода.** Віншую! Калі ласка, заходзьце да нас ў рэдакцыю за білетамі.

Заданне

На гэты раз прапаную дзве задачкі, адну з якіх да нас даслаў наш пастаянны ўдзельнік і лідэр па выніках верасня **Ігар Сільвановіч.**

1.За мяжу паехала група турыстаў са 100 чалавек. 10 з іх не ведалі ні нямецкай, ні французскай мовы. 75 ведалі нямецкую мову. 83 чалавекі ведалі французскую. Колькі турыстаў валодала дзвюма замежнымі мовамі?

2. Слоік соку каштуе 10 тысяч рублёў. Сок на 9 тысяч рублёў даражэй за слоік. Колькі каштуе пусты слоік? Адразу хачу падказаць, што адказ 1 тысяча рублёў – няправільны.

Чакаю вашых адказаў да наступнага аўторка (21 кастрычніка) уключна. Будуць разыграны 5 білетаў.

Чытачоў азадачвала Аксана КУЛЕУНІЧ.

ТРАНСПАРТ

ПРАДАМ

АЎТАМАБІЛЬ

- А/м з Германіі, магчыма пад заказ. Т. у Маладзечне 50183, (8-029) 6560483.
- А/м з Германіі пасля 90-х г., пад заказ, нізкія цэны. Т. (8-029) 6417853.
- Аўдзі-80, 1981 г.в., рухавік 1991 г., 750 у.а. Т. (8-029) 7615372.
- Аўдзі-80 ТД, 1985 г.в., пераходная, 1600 у.а. Т. у Маладзечне 50785, (8-029) 6750785.
- Аўдзі-80, 1989 г.в., 1,8Б; Нісан Сані, 1993 г.в., хэтчбэк, 1,4Б, 5 дзён у РБ. Т. у Маладзечне 61286, (8-029) 6661286.
- Аўдзі-100, 1983 г.в., Т. у Маладзечне 77942, (8-029) 6423179.
- Аўдзі-100, 1983 г.в., 1,9К, 1500 у.в. Т. у Маладзечне 40222, (8-029) 6640222.
- БМВ-318і, 12.1990 г.в., універсал; гараж у ГБК-2. Т. у Вілейцы 58939.
- БМВ-318і, 1986 г.в. Т. у Маладзечне 41363.
- БМВ-318, 1984 г.в., 850 у.а., торг. Т. (8-029) 6637544.
- БМВ-318, 1983 г.в., 1200 у.а., торг. Т. у Маладзечне 66334.
- ВАЗ-2101, 1973 г.в., на хаду, вельмі нядорага. Т. у Вілейцы 57290, 55892.
- ВАЗ-2101, 1979 г.в., рубін, 550 у.а. Т. у Вілейцы 32850.
- ВАЗ-21013, 1981 г.в., капрамонт 2003 г., 550 у.а., торг. Т. у Вілейцы 46374.
- ВАЗ-2102 і ВАЗ-2104, патрабуюць кузаўных работ, дзёшава. Т. у Маладзечне 40021.
- ВАЗ-2103, капрамонт 2003 г., 500 у.а. Т. у Вілейцы 46465.
- ВАЗ-2104, 1993-94 г.в., колер вішні, 5КПП, у добрым стане, тэрмінова, 1350 у.а. Т. у Вілейцы 32511.
- ВАЗ-2105, 1994 г.в., экспартны, выдатны стан. Т. у Вілейцы 53941, 32562.
- ВАЗ-2105, 1995 г.в., л/д, R-14, ідэальны стан. Т. у Вілейцы 57573.
- ВАЗ-2105, 1999 г.в., фіялетавы. Т. (8-029) 6640201.
- ВАЗ-2106; Масквіч-ІЖ-комбі. Т. у Маладзечне 32075.
- ВАЗ-21061, 1993 г.в., 1,5 л.; ФВ Пасат, 1987 г.в., 1,6Д. Т. (8-029) 6724223.
- ВАЗ-21063, 1987 г.в., у выдатным стане, цана дагаворная. Т. у Вілейцы 53523 (пасля 17.00).
- ВАЗ-21063, цана дагаворная. Т. у Вілейцы 55223 (пасля 18.00).
- ВАЗ-21063, 1986 г.в., 850 у.а. Т. у Маладзечне 76719.
- ВАЗ-21063, 1988 г.в., Т. у Маладзечне 61062.
- ВАЗ-2107-09, з малым прабегам, пасля 2000 г.в. Т. у Мядзеле 54640.
- ВАЗ-2108, 1994 г.в., рухавік 1300, спелая вішня, 5 ст. кар. ск., "Самара". Т. у Маладзечне 51085.
- ВАЗ-2109, 1994 г.в., 1,3, 5КПП, цюнінг, прабег 70500 км. Т. у Вілейцы 55662.
- ВАЗ-2109, 1992 г.в., белы, з Германіі, 1,3л, 5КПП, люк, ц/з, з/шкляныя пад'ёмнікі, сігналізацыя, скураны спартыўны руль, музыка, фаркоп, добры стан, 1650 у.а. Т. у Маладзечне 66857.
- ВАЗ-21094, 1994 г.в. Т. у Ашмянах 35355 (увечары).
- ВАЗ-21011, 1980 г.в., прабег 67 тыс. км, ідэальны стан, 650 у.а.; ВАЗ-2106, 1979 г.в., поўны капрамонт, 480 у.а.; ФВ Пасат, 1984 г.в., 1,6 TD, л/д, фаркоп, поўны капрамонт, 1350 у.а., торг. Т. у Вілейцы 58188, (8-029) 6856777.
- ГАЗ-45-01, дом-дачу, гараж, газавую пліту б/у. Т. у Маладзечне 30178, (8-029) 6561592.
- ГАЗ-53, самазвал. Т. у Смаргоні 36571.
- Газэль, 1996 г.в., рухавік 402, добры стан. Т. (8-029) 7619420.
- Мазду-323, 1990 г.в., 1,7Д, з/пакет, 1 год у РБ. Т. у Маладзечне 34842.
- Мазду-323, 1,7Д, 1987 г.в., рабочы стан, 1350 у.а., торг. Т. у Вілейцы 53717 (пасля 18.00).
- Мазду-626, 1994 г.в., 2 TDI, хэтчбэк, з/пакет, сігналізацыя. Т. у Вілейцы 35245, (8-029) 6157245.
- **МАСКВІЧ-2140**, 1984 г.в., добры стан, торг. Т. (8-029) 7749886.
- Масквіч-2140 "Люкс", 1987 г.в., 250 у.а. Т. у Маладзечне 67359.
- М-2140, 1984 г.в., добры стан, торг; запчасткі. Т. у Вілейцы 54084.
- Мерседэс Бэнц, 1985 г.в., 300 ТД, блакітны + дыскі (4) на 15; салон; крылы, на хаду, патрабуецца кузаўны рамонт, 1700 у.а. Т. у Маладзечне 90246, (8-029) 7788246, 7799246.
- Мерседэс-200 Д. Т. у Вілейцы 33521.
- Мерседэс-200 Д, 1982 г.в., 1250 у.а. Т. у Вілейцы 58381, (8-029) 7656087.
- Нісан Ванет, 1993 г.в., 2,0Д, грузавы, 2900 у.а.; ФВ Джэту-1, 1984 г.в., 1,6Б, 800 у.а. Т. у Вілейцы 45201, (8-029) 6407619.
- Нісан Прэм'еру, 1995 г.в., 1,6, месяц з Германіі. Т. у Маладзечне 34940, (8-029) 6583120.
- Опель Амегу, 1987 г.в., 2,0і, шэры, АКПП, з/ шкло, э/люстэркі, люк, г/у, сервaруль, бартовы камп'ютэр, ц/з, сігналізацыя, нов. АКБ і гума + 4 дыскі + з/ч, 1500 у.а. Т. у Маладзечне 21027.
- Опель Асконy, 1986 г.в., 1,6 бензін, белы, 1100 у.а. + запчасткі. Т. у Вілейцы 44618.
- Опель Астру Універсал, 1994 г.в., 1,4 мона, пад. бяспекі, люк, к/ф, с/с, дугі, шторка, 155 тыс. км, 1 гаспадар, нефарбаваны. Т. у Маладзечне 50048, (8-029) 6673990.
- Опель Астру, 1988 г.в., 2,0і, тэрмінова. Т. у Маладзечне 77202, 31004.
- Опель Астру, 1994 г.в., 1,4Б, толькі з Германіі. Т. у Маладзечне 21546.
- Опель Астру, 1992 г.в., 1,4 мона, 3-дзверны, серабрысты. Т. (8-029) 7747054.
- Опель Вектру, 1993 г.в. Т. у Маладзечне 77651, (8-029) 7798485.
- Опель Вектру, 1994-95 г.в., 2,0і Б, 1 месяц у РБ, навароты. Т. у Маладзечне 77541.
- Опель Вектру, 2,0і + газ, 5,6 л/100 км, вішня, без прабегу па РБ. Тэлевізары. Веласіпед. Т. у Маладзечне 79043, (8-029) 6679043.
- Опель Кадэт, 1982 г.в., 1,3Б, 500 у.а., торг. Т. у Маладзечне 69376.
- Опель Кадэт Універсал, 1989 г.в., 1,3Б, 6 л/100 км, ТА 4, добры стан, 1400 у.а. Т. у Вілейцы 53417.
- Опель Кадэт, 1987 г.в., бензін. Т. у Вілейцы 55358, (8-029) 7614018.
- Опель Кадэт Універсал, 1987 г.в., 1,7Д, 5-дзверны, 5-ЕТ, КПП, стан добры, 1500 у.а. Т. у Маладзечне 90240, (8-029) 6286701.
- Опель Корса, 12.1994 г.в., толькі з Германіі. Т. у Маладзечне 77879.
- Пэжо-106, 1994 г.в., 1,3Б. Т. у Вілейцы 54886.
- Рэно-19, 1991 г.в., 1,9 ТД, ц/з, сігналізацыя, 1850 у.а. Запчасткі да ГАЗ-24. Т. (8-029) 7612394.
- Рэно-19, 1993 г.в., 1,8Б мона, 165 тыс. км., белы, хэтчбэк, велюравы салон, серваруль, г/у, ц/з, э/п, кар. фар, 2500 у.а., торг. Т. у Маладзечне 35252.
- Сеат Ронду, 1986 г.в., 800 у.а. Т. у Маладзечне 68423.
- Сеат Таледо, 1993 г.в., 2,0Б. Т. у Маладзечне 77942, (8-029) 6423179.
- Сітраэн АХ, 1988 г.в., 1,1Б, нядорага. Т. у Вілейцы 59131.
- Сузукі Свіфт, 1993 г.в., 1,3 мона, 4 л/100 км, нядаўна з Германіі, 1800 у.а. Т. у Маладзечне 24367, 63211.
- ФВ Гольф, 1987-88 г.в., 4-дзверны, 1650 у.а. Т. (8-029) 7619685.
- ФВ Гольф, 1984 г.в., 1,6 дызель, перламутрава-бэжавы. Т. у Вілейцы 56378, (8-029) 7656378.
- ФВ Гольф, 1984 г.в., 1170 у.а. Т. (8-029) 7619842.
- ФВ Гольф, 1988 г.в., 1,6Д. Т. у Вілейцы 33308, 33436.
- ФВ Гольф-2, 1985 г.в., 1,6Д, 1340 у.а., торг ці памяняю на больш танны аўтамабіль. Т. у Вілейцы 57293, (8-029) 7792380.
- ФВ Гольф-2, 1986 г.в., 1,3Б, 1280 у.а., торг, 3-дзверны. Т. у Вілейцы 58845, (8-029) 7783696.
- ФВ Гольф-2, 1984 г.в., дызель, а таксама рухавік 1,6, бензін. Т. у Вілейцы 56271.
- ФВ Гольф-2, 1984 г.в., 1,6Б, 5КПП, л/д, н/р, сіні, 5-дзверны, 1100 у.а., торг. Т. (8-029) 7777683.
- ФВ Гольф-2, 1990 г.в., 1,3Б, вішня, 1 год у РБ, 5-дзверны, 1950 у.а. Т. у Маладзечне 32744.
- ФВ Джэту, 1987 г.в., 1,6 ТД, белы, 1700 у.а. Т. у Вілейцы 33012.
- ФВ Джэту, 1984 г.в., 1600 см², бензін, 5КПП, белы колер, добры стан, 1450 у.а. Т. у Вілейцы 57745.
- ФВ Джэту, 1987 г.в., 1,6Д, ц/з, сігналізацыя, люк; Форд Фіесту, 1991 г.в. Т. (8-029) 6223589.
- ФВ Джэту, 1986 г.в., шэры металік, газ-бензін, 1,8, люк, фаркоп, ц/з. Т. у Мядзеле 54585, 54520.
- ФВ Пасат Універсал, 1992 г.в., 1,9 ТД, чырвоны, ц/з. Т. у Вілейцы 67346.
- ФВ Пасат-2, 1986 г.в., 1,8 аб'ём, 1300 у.а. Т. у Маладзечне 29180.
- ФВ Пасат, 1990 г.в., TDI; Форд Эскорт, 1994 г.в., 1,6V. Т. у Вілейцы 51907, (8-029) 6248903.
- ФВ Пасат, 1991 г.в., 1,9 турбадызель, зялёны металік. Т. у Вілейцы 53462.
- ФВ Пасат, 11.12.1992 г.в., з Германіі. Т. у Вілейцы 53305.
- ФВ Пасат, 1990 г.в., 1,6 ТД, седан. Т. (8-029) 6300688.
- ФВ Пасат В-4, 1994 г.в., 2,0Б; ФВ Венто, 1997 г.в., 1,9 TDI, усе навароты, акрамя скуры, 1 месяц у РБ, гума зімовая, CD-магнітола. Т. (8-029) 6733721.
- ФВ Пасат-3, 1989 г.в., 1,6 л, бензін. Т. у Маладзечне 63939.
- ФВ Транспарцёр, 1994 г.в., 1,9 ТД, доўгая база, у добрым стане. Т. (8-029) 6512401.
- Фіят Тэмпру, 1992 г.в., 1,9 ТД, сіні. Т. у Маладзечне 66204 (пасля 18.00), 64134 (да 17.00).
- ФВ Т-2, 1990 г.в., 1,6 TDI, легкавы, 2200 у.а. ці памяняю. Т. (8-029) 6336667.
- Фіят Тэмпру Універсал, 1991 г.в., 1,9Д, зялёны, 1800 у.а. Т. у Вілейцы 57768, (8-029) 6299281.
- Форд Арыён, 1991 г.в., 1,4Б; вішня. Т. у Вілейцы 59385.
- Форд Арыён, 1991 г.в., 1,3Б, чырвоны, у добрым стане. Т. у Маладзечне 42658.
- Форд Мандэо Універсал, 1993 г.в., 2,0і, 16 кл., г/у, эл/п, ц/з, з/пакет, кандыцыянер. Т. у Маладзечне 67635.
- Форд Мандэо Універсал, 1993 г.в., 1,8 TDI, з Германіі. Т. у Маладзечне 67959.
- Форд Сіеру, 1985 г.в., бензін, 1100 у.а. Т. у Вілейцы 59433.
- Форд Скорпіё, 1986 г.в., 2,0 карбюратар, АБС, люк, ц/з, музыка, добры стан, 1100 у.а., торг. Т. (8-029) 7611553.
- Форд Скорпіё, 1988 г.в., 2,4і, узмацняльнік руля, ц/з, люк, фаркоп, у выдатным тэхнічным стане, без прабегу. Т. у Маладзечне 34297.
- Форд Скорпіё, 1987 г.в., бэжавы, 2,5, дыз. расход 6,5-7/100км, рэальн. цэнтральны замок, люк 2 пал., АБС, гідраузмацняльнік, выдатны стан, 1650 у.а. Т. у Смаргоні 54127.
- Форд Транзіт, 1991 г.в., бардовы, 3300 у.а.; Фіят Дукато, 1992 г.в., дубль-кабіна, 3500 у.а.; Мазду-121, 1990 г.в., 1900 у.а. Т. у Маладзечне (8-029) 7767505.
- Форд Транзіт, 1992 г.в., 2,5 дызель, 8 месцаў, белы, 160 тыс. км, 4500 у.а.; Фіят Дукато, 1995 г.в., 2,5 дызель, 8 месцаў, белы, 208 тыс. км, месяц з Германіі, 6200 у.а. Т. у Маладзечне 31973.
- Форд Эскорт, 1987 г.в., 1,6Д, 1000 у.а.; Опель Кадэт, 1985 г.в., 1,6Д, 700 у.а.; Вольву-244, 1981 г.в. Т. у Вілейцы 57544, (8-029) 7664122.
- Форд Эскорт, 1988 г.в., 1,3Б, у добрым стане, 1180 у.а. Т. у Маладзечне 99755 (пасля 18.00).
- Хундай Акцэнт, 12.1994 г.в., чырвоны, седан, л/д, г/у, к/ф, магнітола. Т. у Вілейцы 32385.
- Хундай Лантру, 1994 г.в., 1,5, шклопад'ёмнік, ц/з, магнітола, 1 месяц у РБ, 2600 у.а., торг. Т. у Астраўцы 36507.
- М/а Баркас-1000, 1984 г.в., пасажырскі, 550 у.а. Бензабак да Опель Асконы. Т. (8-029) 6579855, (8-029) 7755935.
- М/а Мерседэс-407, грузавы, 1980 г.в., 2,4 аб'ём, дызель. Т. (8-029) 6877017.
- Вольву-440, 1,7Б, 130 тыс. км, чорны, ц/з, сігналізацыя. Т. (8-029) 6638710.
- Рэно Лагуну, 1994 г.в. Т. (8-029) 7621712.
- Хундай Поні, 1994 г.в., 1,5Б, 2370 у.а. Т. у Маладзечне 36257.

ІНШАЕ

- Задні бампер і арыгінальны пярэдні спойлер да ФВ Джэты; касілку да мотаблока, б/у. Т. у Маладзечне 50817.
- Запчасткі ФВ Каравэла, 1,6Д, кузаў, шкло, оптыка. Т. (8-029) 6776256.
- Запчасткі Аўдзі-100. Т. у Маладзечне 75693, (8-029) 6438913.
- З/ч Форд Сіеры (кузаўныя, ходавая частка). Т. у Мядзеле 49667.
- Літыя дыскі R-15 з гумай. Т. у Астраўцы 35966.
- Запчасткі на мотаблок і Луаз. Т. у Маладзечне 36538, (8-029) 6636538.
- Прычэп да легкавога аўтамабіля. Т. у Вілейцы 53162.
- Рухавік ЯМЗ-238 да а/м МАЗ. Т. у Смаргоні 36571.
- Рухавік ФВ, 1,6Д, з/ч да яго. Т. у Маладзечне 99625, (8-029) 6894436.
- Чатыры колы на R14 – зімовая гума. Каляску б/у, выдатны стан. Т. у Вілейцы 59539.

КУПЛЮ

АЎТАМАБІЛЬ

- ВАЗ-0409 у добрым стане. Т. у Вілейцы 33579.
- Іншамарку з дэфектамі. Т. у Маладзечне 37335, (8-029) 7798407.

ІНШАЕ

- Запчасткі новыя ЗАЗ – 30 л., 40 л., Луаз, рухавік Масквіча б/у, магчыма няспраўны, нядорага. Т. (8-029) 6636538.
- Дакументы на ФВ Пасат В-2. Т. у Маладзечне 75693, (8-029) 6438913.
- Кузаў да Форд Сіеры, 1987 г.в., седан. Т. у Астраўцы 20352.
- Рухавік Масквіча ў любым стане. Т. (8-029) 6462185.

МЯНЯЮ

- Мерседэс-240Д, у добрым стане на Гольф-2 Д, 1990-92 г.в. Т. у Маладзечне 62168.

НЕРУХОМАСЦЬ

ПРАДАМ

- 1-пакаёвую кватэру 1/2 паверх. у Маладзечне па вул. Машэрава, 39,6/17,3/8,9, с/в раздзельны, тэлефон. Т. (8-017) 2364029.
- 2-пакаёвую кватэру ў Маладзечне, вул. Б.Хмяльніцкага, 1 паверх, з тэлефонам. Т. (8-029) 6828586.
- 3-пакаёвую кватэру ў Вілейцы, 74,1 м²/43,5 м². Т. у Вілейцы 51132, (8-029) 6651132.
- 3-пакаёвую кватэру ў цэнтры Маладзечна, 3/9/36/56; гараж у кааператыве №2; дачу ў Плёсах. Т. у Маладзечне 60960, (017) 2516589.
- 4-пакаёвую кватэру ў цэнтры Мядзела, нядорага. Т. у Мядзеле 54727.
- Дом у в. Яхімоўшчына, Палачанскі с/с, участак 40 сотак. Т. у Маладзечне 51007 (пасля 18.00).
- Дом у в. Лыцавічы, кошт дагаворны. Т. у Вілейцы 58008, (8-029) 6442736.
- Дом драўляны, абкладзены цэглай, гаспадарчыя пабудовы, Вілейскі р-н, в. Зольці, 4 км Вішнеўскае возера. Т. у Вілейцы 44241.
- Дом у в. Журыхі Вілейскага р-на. Т. у Вілейцы 53600.
- Катэдж недабудаваны, 0,17 га ў в. Насілава. Т. (8-029) 7792258.
- Кіёск ці здам у арэнду. Прадам маразільнік 6-кам. Т. (8-029) 6561897.
- Павільён "Теремок" у Маладзечне, вул. Валынца, ёсць вада, каналізацыя, туалет. Касавы апарат "Интеграл-003", новы. Ахаладжальнік піва. Т. у Маладзечне 42711, 75752.
- Участак 25 сотак у п. Беразінскае. Т. у Маладзечне 61227.

КУПЛЮ

- 2-, 3-пакаёвую кватэру ці дом. Т. у Вілейцы 32401.

МЯНЯЮ

- 4-пакаёвую кватэру на дзве 2-пакаёвыя. Магчымы іншыя варыянты. Т. у Вілейцы 33642.
- Дом на кватэру ў Маладзечне. Т. у Маладзечне 32812.

ЗДАМ

- Невялікі дом для 1-2 чалавек. Т. (8-029) 6638710.

НАЙМУ

- 1-, 2-пакаёвую кватэру ў Маладзечне. Т. (8-029) 6776256.
- Гараж у ГК №3 па вул. Незалежнасці ў Вілейцы. Прадам дзіцячую каляску. Т. у Вілейцы 53311.
- Кватэру ў Маладзечне. Т. у Вілейцы 48230, 48200.

ПАСЛУГІ

ДЛЯ МАЛАДЫХ

- **"МУЛЕН РУЖ"** пракат вясельнай і вячэрняй моды. Вэлюм у падарунак. Вяночкі, ручнікі. Ліц. №04599 Белбытсаюза да 18.10.2004 г. Т. у Маладзечне 39293, (8-029) 6339293.
- Вясельна-вячэрні салон "Надзея". Вялікі выбар. (Ліц. №03204 БДААБАН 30.11.2001-30.11.2006). Маладзечна, вул. Будаўнікоў, 15а (Дом быту). Т. 67877, (8-029) 7739308.
- Вясельна- вячэрні **САЛОН "МІЛЭДЗІ"**. Вялікі выбар убранняў і аксесуараў. Ліц. №03576 БДААБАН 31.01.2002-31.01.2007. г. Маладзечна, вул. Буйніцкага, 30 (р-н СШ №7). Т. 77382, (8-029) 7729148.
- **ВЯСЕЛЬНЫЯ, ВЯЧЭРНІЯ** убранні. Вялікі выбар. Т. у **ВІЛЕЙЦЫ** 55513, (8-029) 6655513. Ліц. №04123 ад 24.04.2007 г. БелБыт.
- "Лілія" прапануе вясельныя і вячэрнія ўборы. г. Маладзечна, вул. Валынца, 9. Т. 74812, (8-029) 6418594.
- **ПРАКАТ ЗОІ ІВАНАЎНЫ** прапануе вялікі выбар вясельных і вячэрніх сукенак. Сукенка для маці нявесты – бясплатна. Аксесуары для нявесты – бясплатна. Ліц. №03716 да 13.08.2004 г. Т. у Маладзечне 50825.
- **НОВЫ САЛОН "КАЦЯРЫНА"**. Усё, што неабходна для вяселля. Вясельныя і вячэрнія ўборы, касцюмы, біжутэрыя, аксесуары, колцы на а/м і многае іншае. Маладым падарункі, вялікія скідкі. г. Маладзечна, вул. Драздовіча. Т. у Маладзечне 54587, (8-029) 6307319 з 10.00 да 19.00.
- У вясельным салоне "Раксалана" самыя нізкія цэны. Гасцініца "Маладзечна", 1 паверх. Т. 71676. Ліц. №00582 да 04.06.2004 г.

ІНШЫЯ ПАСЛУГІ

- **БУДАЎНІЧЫЯ РАБОТЫ. Т. У МАЛАДЗЕЧНЕ 34961**.
- Зраблю печку, камін. Устаўлю вокны, дзверы, пакладу падлогу, плітку. Т. у Маладзечне 35252.
- Грузаперавозкі а/м ВАЗ, тэнт, 8-10 т. Форма аплаты любая. Т. у Вілейцы 62218. Ліц. №АА 1-8574 МТіК 19.05.2003-18.05.2008.
- Набор, раздрукоўка тэкстаў. Якасна. Т. у Маладзечне 54505 (пасля 17.00).
- Набор і раздрукоўка тэкста. Пошук у Інтэрнэце. Т. у Маладзечне 52042, (8-029) 7657885.
- Пракат гульнявых прыставак "Sony PS", "Sega DC", арэнда відэаплэера, электрадрылі. Дастаўка. Ліц. ББС №01796 ад 8.05.2001 г. да 8.05.2006 г. Т. у Маладзечне 39379.
- **РАМОНТ ТЭЛЕВІЗАРАЎ**. Выезд на раён. Свід. №600103031 ад 2.12.2002 г., Мінск, ОІК. Т. у Вілейцы 53462.
- **РАМОНТ ХАЛАДЗІЛЬНІКАЎ** дома ў заказчыка. Гарантыя. Т. у Маладзечне 70995 (з 10.00 да 17.00), 76721.
- Распрацуем канструктарскую і тэхналагічную дакументацыю на новыя і нестандартныя вырабы. Зробім іншыя **ІНЖЫНЕРНЫЯ ПАСЛУГІ** прадпрыемствам і прыватным асобам. Маладзечна-4, а/с 7, тэл.: 53722.
- Зняццё ўсіх відаў псоты па фотаздымку, пазбаўленне ад п'янства, лішняй вагі, бясплоддзя. Карэкцыя ўсіх відаў сітуацый. Пасвед. №192256043 МТіК ад 24.07.2002 г. Т. у Вілейцы 58513, (017) 2434391 (9.00-21.00).

РОЗНАЕ

ПРАДАМ

БУД. МАТЭРЫЯЛЫ

- Блокі Г/С, цэглу, **ДРОВЫ** з дастаўкай, дошкі 17x100x1800 з елкі па 125 тыс. руб, 6 м³. Т. у Маладзечне 66534, (8-029) 6362559.
- Ліст ацынкаваны. Форма аплаты любая. Т. (8-029) 6650588.
- Пластыкавыя шклопакеты. Нядорага. Устаноўка. Т. (8-029) 6850232.

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

- МТЗ-82 УК, ЮМЗ-экскаватар. Т. (8-029) 6434876.
- Міні-трактар. Т. у Вілейцы 58886.
- Рухавік УД-2. Т. у Маладзечне 32075.
- Трактар МТЗ-12 з прычапным апрацоўчым абсталяваннем. Т. у Маладзечне 36265 (увечары).
- Трактар Т-16. Т. (8-029) 6713294.

БЫТАВУЮ ТЭХНІКУ

- Газавыя пліты (Брэст-1457) 4-канфорачныя, у добрым стане, нядорага. Т. у Вілейцы 57040.
- Газавую пліту 4-канф., б/у, 60 т. Т. у Маладзечне 62285.
- Музыкальны цэнтр "Panasonic SA-AK-45" 155 у.а., в/плэер "Panasonic-P01" – 55 у.а., б/у. Т. у Вілейцы 57293.
- Тэлевізар імпартны, новы, нядорага. Т. у Маладзечне 64074.

МУЗІНСТРУМЕНТЫ

- Акардэон нямецкі (3/4). Т. у Вілейцы 58291.

МЭБЛЮ

- **МЭБЛЮ РБ**. Офісную мэблю. Дастаўка. Ліц. № 260 РВК да 23.08.2007 г. Т. у Вілейцы 53829, (8-029) 6313007.
- **МЭБЛЯ РБ ПАД ЗАКАЗ**. Кухні, шафы-купэ па індывідуальным праекце. У тым ліку крэдыт 10,5% гадавых. Дастаўка. Зборка. Т. у Вілейцы 56382, (8-029) 6656382. Ліц. №245 Вілейскага РВК 6.08.2002-6.08.2007. Ліц. №05264 БДААБАН 14.10.2002-14.10.2007.
- Секцыі "Заслаўе", "Іпуць", секцыю-горку; мяккі куток, спальню, канапу-ложак, тахту 1- і 2-спальныя; ложкі 1,5-, 2-спальныя; шафы 2-дзверныя. У добрым стане, нядорага. Т. У Вілейцы 57040.

ЖЫВЁЛУ

- Кабылу рабочую, 9 гадоў, Вілейскі р-н, в. Вітаўцы. Т. 64514, у Маладзечне 62207.
- Каня, 5 гадоў. Цана дагаворная. Т. у Маладзечне 61345.
- Карову ў в. Людвінова. Т. у Вілейцы 63398.
- Шчанятаў англ. кокер-спаніеля з выдатнай радаслоўнай, кляймо, рыжай масці, усебаковая дапамога. Т. у Маладзечне 69936, (8-029) 6669906.
- Шчанятаў нямецкай аўчаркі з добрай радаслоўнай. Т. у Мядзеле 43206.
- Шчанятаў ратвейлера. Т. у Вілейцы 35245, (8-029) 6157245.

ІНШАЕ

- Аўчыны выробленыя, пафарбаваныя. Т. у Маладзечне 22388.
- **БУЛЬБУ**. Т. у Маладзечне 69197.
- Брус 150x150x6 м, зварачны апарат, зараднае, пускавое, млын, э/рухавік, блокі для падмуркаў. Т. (8-029) 7729022.
- Ванну чыгунную. Т. у Маладзечне 32075.
- Гандлёвае абсталяванне: 2 стэлажы з паліцамі, шкляныя кубы 40x40, 40x30, 40x20 з пласт. элементамі. Т. (8-029) 6343472.
- Жаночыя дублёнкі, дзве, р. 46, б/у. Т. у Маладзечне 50817.
- Камп'ютэр, 70-250 у.а., куплю нерабочыя ці камплектуючыя. Т. (8-029) 7741956.
- Камп'ютэр "Pentium I-III", 32-256 ОЗУ, 1-30 Gb HDD, 1-64 Mb відэа, CD-ROM, гук, кл/м, SVGA, дзёшава, прывязу. Т. (8-029) 6689664.
- Касавы апарат "КСАТ-02" для транспарту. Т. у Вілейцы 42367.
- Мабільны тэлефон, б/у. Т. (8-029) 7767457.
- Муку з трыцікале (Скідзель), вельмі дзёшава. Т. у Маладзечне 63924, (8-029) 6561592.
- Паліто з ворсавай скуры б/у, 46-48 р. Нядорага. Т. у Маладзечне 67597 (Таццяна).
- **ПОМНІКІ** з мармуровай крошкі. Якасць, рэальныя цэны. г. Маладзечна, вул. Бухаўшчына, 58 (каля Палаца культуры). Т. у Маладзечне 70656.
- Пэйджэр 4-строчкавы "Super Visor" у выдатным стане. Т. (8-029) 6971901.
- Радыётэлефон далёкага і сярэдняга радыусу. Т. (8-029) 7766920.
- Спадарожнікавую сістэму (рускамоўныя каналы). Т. (8-029) 6668395.
- Такарны станок па дрэве, б/у, нядорага. Т. у Маладзечне 65051.
- Узмацняльнік да радыётэлефона "Senao", "Sanyo", "Harwest". Т. у Маладзечне 62771, (8-029) 6658022.
- **ЦУДА-ПЕЧКУ** для абагрэву і прыгатавання ежы, на салярцы – 120 г на 1 гадзіну працы. На калгасным рынку ў Маладзечне ці па тэл. 70448, (8-029) 6574276, (8-029) 7650448.
- **ЧЭКІ "ЖЫЛЛЁ"** для прыватызацыі. Правільнае афармленне, нядорага. Т. (8-029) 6650035, (017) 2995567.
- Швейную машыну "Текстима", 350 у.а. Т. у Вілейцы 56368.

КУПЛЮ

- Буйную рагатую жывёлу, свіней на мяса. Т. у Маладзечне 32936 (увечары).
- Кабылу укормленую. Т. (017) 2642417, (8-029) 7656824.
- Касавы апарат, б/у. Т. у Маладзечне 54646.
- Пліты перакрыцця. Т. у Вілейцы 57521, (8-029) 7612378.
- Цэглу і цэмент з дастаўкай. Т. (8-029) 6718355.
- **ФОТААПАРАТЫ**, аб'ектывы, гадзіннікі, грамафоны, **АБРАЗЫ**, **МЭБЛЮ**, фарфор і іншыя старадаўнія рэчы. Т. у Маладзечне 65542, (8-029) 6564854.

ЗГУБЛЕНА

- Згублены студэнцкі білет на імя Грушаўскай Інгі, якая вучыцца ў ПТУ-87, групы 0-18.

ПАТРАБУЮЦЦА

Патрабуецца
начальнік кампрэсарнага цэху
аміячных установак.
Т. (8-029) 6717213, 6710776.
Т. у Маладзечне 58124.

- Арганізацыі патрабуюцца ў лесапільны цэх (Вілейка) на пастаянную работу станочнікі, падсобныя рабочыя. Аплата здзельная. Т. (8-029) 6243084.
- **ІНФАРМАЦЫЯ АБ ПРАЦЫ Ў ЧЭХІІ**. Ліцэнзія №296 ад 26.12.1999 г. да 26.12.2004 г. Т. (8-01710) 30893.
- Запрашаем на работу будаўнікоў, вадзіцеляў, токараў, слесараў, станочнікаў і рабочых іншых спецыяльнасцяў. Мінск. Жыллё. Т. (8-029) 6260612.
- **МАСКОЎСКАЙ АРГАНІЗАЦЫІ** "Инвастрой" патрабуюцца рабочыя будаўнічых спецыяльнасцяў, рознарабочыя. Даецца жыллё, харчаванне, рэгістрацыя. Т. (8-029) 6595970.

ШУКАЮ РАБОТУ

- Па мантажу цёплай падлогі. Т. у Маладзечне 64063.

ІНШАЕ

- Вазьму шлюб з чалавекам, які жадае выехаць у **ЗША**. Т. у Маладзечне 51861, (8-029) 7604181.
- Вазьму спадарожнікаў у Германію, Галандыю. Дапамагу ў транспарціроўцы аўтамабіля з гэтых краін. Т. (8-029) 7655744.
- Жанчынам (без абмежавання ўзросту), якія жадаюць працаваць у Грэцыі, дашлю практычную інфармацыю. Кошт 20 тыс. руб. 222310, Маладзечна-7, а/с 78. Ксенафонтава Вольга Пятроўна.
- Прадстаўлю вашы інтарэсы ў рэгіёне. Выканаю даручэнні. Т. у Вілейцы 59144.

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: Астравец – 01591, Ашмяны – 01593, Валожын – 01772, Вілейка – 01771, Маладзечна – 01773, Мінск – 017, Мядзел – 01797, Смаргонь – 01592

■ ЭКСПРЭС-АПЫТАННЕ МАЛАДЗЕЧАНЦАЎ

Навошта мужчынам прыгажосць?

Валерый Трацяк, педагог:
– На ўсялякі выпадак. Напрыклад, падабацца жанчынам. Ці спакусіць іх. Лічу, што ў мяне з прыгажосцю ўсё добра. Карыстаюся ёй праз дзень.

Фаіна Чарапові̇ч, выхавальніца:
-- Яна ўпрыгожвае свет. Я не супраць паглядзець на прыгожага мужчыну. Калі ён прыгожы, то жанчына побач з ім яшчэ прыгажэйшая.

Віталь Лучына, мэнэджэр:
-- Прыгажосць – гэта адзін са сродкаў поспеху. Але больш важна мець унутраную прыгажосць і розум. Я сябе прыгожым не лічу, але лічу разумным. І поспехамі задаволены.

Аляксандр Туронак, намеснік загадчыка аддзела па спорце і турызму райвыканкама:
Мужчын непрыгожых не бывае. Але варта быць не столькі прыгожым, колькі мець агульны прывабны знешні выгляд. І падабацца самому сабе. Я сабе падабаюся і жонцы таксама.

Падрыхтавала Ірына РАБУШКА.

НАДВОР'Е

Мінск	18.10	19.10	20.10	21.10
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература,°С днём	+6	+3	+2	+1
ноччу	+3	+5	+0	+1
атмасферны ціск, мм	740	738	733	734
хуткасць ветру, м/сек	4	2	4	3

Вільня	18.10	19.10	20.10	21.10
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература,°С днём	+6	+3	+1	0
ноччу	+6	+6	-1	0
атмасферны ціск, мм	746	744	741	744
хуткасць ветру, м/сек	5	2	3	3

Чытайце праз тыдзень:

- **Індустрыяльнае мястэчка... Вішнева**
  Расказ пра вядомае мястэчка Валожынскага раёна.
- **Жыццё, аддадзенае медыцыне**
  Аповяд пра старэйшага на Маладзечаншчыне доктара-хірурга Вольгу Філон.
- **Карысць пацалунку**
  Нявыдуманая гісторыя ад Міхася Чарняўскага.

Гараскоп 13 – 19 кастрычніка

Авен (21.03–20.04)
Вы ўбачыце яркія фарбы ў паўсядзённасці, знойдзеце шчасце ў паўсядзённай службовай і дамашняй руціне. Менавіта цяпер вы можаце дазволіць сабе некаторую раскошу: купіць прэстыжнае, дарагое адзенне і прадметы быту.

Цялец (21.04–21.05)
Займіцеся дзецьмі і забудзьце на нейкі час пра сябе. Магчыма, перыяд, праведзены з дзецьмі, спрыяльна адаб'ецца на вашым эмацыянальным стане. Не забывайце, балбатун – удачлівы шукальнік малапрыемных прыгод на сваю галаву.

Блізняты (22.05–21.06)
Адчуецца пад'ём унутранай энергіі, што добра адаб'ецца на самаадчуванні і стане здароўя. Спрыянне для пакупак нерухомасці, прадметаў інтэр'ера, абмену кватэры, заняцця фізкультурай. Магчымы гарманічныя і запамінальныя падзеі з супрацьлеглым полам..

Рак (22.06–23.07)
Вы будзеце атрымліваць мноства карыснай інфармацыі, праведзяце цікавыя сустрэчы, будзеце запрошаны на мерапрыемствы, дазволіце сабе флірт. Вельмі дзіўнымі вам пададуцца знакі ўвагі з боку чалавека, ад якога гэтага ніяк не чакалі.

Леў (24.07–23.08)
Венера дорыць вам цудоўныя дні, поўныя яркіх пачуццяў. Нейкія сілы ўкажуць вам і на вашы недапрацоўкі, і на слабыя месцы ў вашых планах. Ды так, што вы ўсё зможаце "перарашыць". Увагі запатрабуюць хатнія справы.

Дзева (24.08–23.09)
У панядзелак верагодна ўзнікненне новай раманітычнай сувязі. А на аўторак трэба запланаваць сустрэчу з прадстаўнікамі дзяржаўных інстанцый, да прыкладу, візіт у падатковую інспекцыю. Вось такія кантрасты. Больш спіце.

Шалі (24.09–23.10)
Прыліў энергіі вас проста акрыліць, многае атрымаецца, калі правільна размеркаваць сілы. Магчымы інтрыгі, распаўсюджванне плётак. Інфармацыю неабходна перапраўваць. Перыяд добры для пачатку спраў.

Скарпіён (24.10–22.11)
Вам трэба выбраць адзін ці два важныя для вас напрамкі дзейнасці і паспрабаваць цалкам рэалізаваць у іх сябе. Магчыма, гэты перыяд будзе для вас перыядам супрацьстаяння з ворагамі і нядобразычліўцамі. Аднясіцеся да гэтага спакойна.

Стралец (23.11–21.12)
Асаблівых поспехаў на рабоце пакуль не прадбачыцца, затое наступова пачне павышацца творчы патэнцыял. Пажадана пазбягаць малапрыемных сустрэч, бо да канца перыяду вы можаце адчуць упадак сіл. Аб'ектыўна размяркоўвайце сілы.

Казярог (22.12–20.01)
Магчымыя праблемы ва ўласным доме. Непаразуменні з начальствам і калегамі. Важныя справы, планы і праекты, якія вы намецілі, трымайце ў полі зроку да апошняга моманту. Магчыма адбудуцца падзеі, якія запатрабуюць сіл.

Вадалей (21.01–19.02)
У душы гарыць моцныя пачуцці, вельмі падобныя на тайнае каханне. На гэтых днях зрабіце ў доме рытуальную чыстку: разбярыце на полках рэчы, якія заляжаліся, выкіньце непатрэбныя. У выхадныя зрабіце сабе свята для душы.

Рыбы (20.02–20.03)
Можна чакаць далейшага прасоўвання ў кар'ерным росце, аднак яўныя вынікі праявяцца толькі некалькі пазней. Перыяд будзе напоўнены каханнем і... азартам. Не перастарайцеся з апошнім, хаця вядома, як цяжка бывае спыніцца.

■ НАВІНЫ БЕЛАРУСІ

Распачата крымінальная справа

У дачыненні да заснавальніка ЗАТ «Лагойскі лікёра-гарэлачны завод» распачата крымінальная справа. Яна заведзена па прыкметах злачынства, прадугледжанага часткай 2 артыкула 237 Крымінальнага кодэкса Беларусі — выклікание крэдытаў або датацый.

Як паведамілі БелаПАН у прэс-службе Камітэта дзяржаўнага кантролю (КДК), Упраўленнем дэпартамента фінансавых расследаванняў КДК па Мінскай вобласці і Мінску ўстаноўлена, што падазроны ў студзені—лютым 2001 года па папярэдняй змове прадставіў у ААТ «Беларускі індустрыяльны банк» свядома няпраўдзівыя дакументы і звесткі. Гэтыя звесткі мелі істотнае значэнне для атрымання крэдыту ў суме 300 тыс. долараў ЗША, зазначылі ў прэс-службе КДК.

Генадзь ШАРЫПКІН, БелаПАН.

Фальшывыя грошы не перастаюць быць рэдкасцю

Наплыў фальшывых купюр на тэрыторыі Віцебскай вобласці не зніжаецца. З пачатку гэтага года ў абласным цэнтры адзначаны ўжо 32 факты выяўлення фальшывых дзесяці- і дваццацітысячных купюр Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь.

У куце самаробных банкнот вартасцю ў 10 тысяч рублёў, зробленых на камп'ютэры нават без намёку на якую-небудзь ступень абароны, значыцца надпіс — «падробка».

Аднак па беларускім заканадаўстве такая «шчырасць» ад крымінальнай адказнасці не вызваляе.

Супрацоўнікі міліцыі, між тым, у чарговы раз нагадваюць грамадзянам простыя ісціны: не купляць валюту ў незнаёмых людзей і ўважліва глядзець буйныя купюры.

Андрэй АЛЯКСАНДРАЎ, БелаПАН.

Рэгіянальная газета

Галоўны рэдактар Аляксандр МАНЦЭВІЧ.

Заснавальнікі: Аляксандр МАНЦЭВІЧ, Ніна МАНЦЭВІЧ.
Пасведчанне № 227 ад 19.08.2003 г. Выдавец ТАА «Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета».

Інфармацыйна-рэкламнае штотыднёвае выданне для рэгіёну і рэспублікі. Выходзіць па пятніцах. Аб'ём 5 друкарскіх аркушаў фармату А2. Тыраж **10020 экз.** Індэкс **63212** (індывідуальная падпіска), **63369** (ведамасная падпіска). Падпіска праводзіцца пастаянна ў паштовых аддзяленнях рэспублікі. У розніцу – цана свабодная. **№ 42 (443 10.10.2003.** РУП «Друкарня «Перамога», Міністэрства інфармацыі РБ. 222310, Маладзечна, вул. Таўлая, 11. Зак. №3170. Падпісана ў друк у 13.00 16.10.2003

Наш адрас: **222310, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 68а.** Тэлефоны/факс: (01773) **6-96-67**, **5-38-41** (рэклама), **5-07-99**
E-mail: regionnews@promedia.by

Прыём дробных аб'яў

Маладзечна Вялікі Гасцінец, 68а. Тэл. **69667**, **53841**.
Вілейка вул. Вадап'янава, 23, капіравальны цэнтр «Парус». Тэл. **55284**.
Вілейка вул. 17 Верасня, 30, пошта. Тэл. **55233**, **55539**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 8, рэдакцыя «Новой газеты Сморгони». Тэл. **33077**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 1, аддзяленне сувязі №2 Смаргоні. Тэл. **22211**.
Чысць вул. Зялёная, 4, магазін «Канцкласік». Тэл. **99172**.

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: **Астравец** – 01591, **Ашмяны** – 01593, **Валожын** – 01772, **Вілейка** – 01771, **Маладзечна** – 01773, **Мінск** – 017, **Мядзел** – 01797, **Смаргонь** – 01592.

Разліковы рахунак №3012164030006 у філіяле ААТ Белзнешэканамбанк» у Маладзечне, код 211, атрымальнік ТАА Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета», УНН 600288444